

Univerzita Hradec Králové
Fakulta informatiky a managementu
Katedra ekonomie

Osobní a rodinné finance
Bakalářská práce

Autor: Aneta Floriánová
Studijní obor: finanční management

Vedoucí práce: Ing. Libuše Svobodová, Ph. D.

Prohlášení:

Prohlašuji, že jsem bakalářskou práci zpracovala samostatně a s použitím uvedené literatury.

V Hradci Králové dne 5.11.2017

Aneta Floriánová

Poděkování:

Děkuji vedoucí bakalářské práce Ing. Libuši Svobodové, Ph.D. za metodické vedení práce.

Anotace

Bakalářská práce se zaměřuje na Osobní a rodinné finance. Práce nejprve vymezuje jednotlivé pojmy spojené s financemi jako takovými (peníze, příjmy, výdaje) a financemi osobními a rodinnými (rodinný rozpočet, investování, majetek a závazky domácností). Stěžejní část práce ukazuje výsledky získané v dotazníkovém šetření, které bylo vyplňováno s respondenty z celé České republiky.

Cílem bakalářské práce je analyzovat, zda si respondenti ve vybraných domácnostech v České republice sestavují rozpočet, kontrolují své výdaje, tvoří rezervy, mají úvěry a jaké používají bankovní služby. Na základě získaných poznatků následně zformulovat doporučení vedoucí k maximálnímu využití samotného tvoření rozpočtů, kontrole výdajů či tvorbě rezerv.

Annotation

Personal and family finances

Bachelor thesis focuses on personal and family finances. First defines the various concepts associated with financials such as (money, income, expenses) and personal and family finances (family budget, investments, assets and liabilities of households). Further shows the results obtained in the survey, which was filled by the respondents from the Czech Republic.

The aim of the theses is to analyze whether the respondents (households) in the Czech Republic compiled a budget, control it is expenditure, constitute reserves, loans and what use banking services. Based on this knowledge to formulate recommendations to maximize the use of the very formation of budgets, controlling expenditure, creation of reserves.

Obsah

1	Úvod.....	1
1.1	Cíl práce.....	1
1.2	Metodika zpracování.....	1
2	Osobní finance	3
2.1	Peníze.....	3
2.1.1	Funkce peněz.....	4
2.1.2	Teoretická definice peněz	4
2.1.3	Empirická definice peněz	4
2.2	Příjmy.....	5
2.2.1	Zdanění příjmů	8
2.3	Výdaje	10
2.3.1	Nezbytné výdaje.....	12
2.3.2	Zbytné výdaje.....	12
2.4	Rodinný rozpočet	15
2.4.1	Majetek a závazky domácností.....	15
2.4.2	Investování a spoření.....	18
2.4.3	Sestavení rodinného rozpočtu.....	22
2.4.4	Osobní finanční plánování.....	23
3	Dotazníkové šetření v oblasti osobních financí.....	25
4	Shrnutí výsledků.....	49
5	Závěry a doporučení	51
6	Seznam použité literatury.....	53

Seznam obrázků

Obrázek 1- Hrubé peněžní příjmy za rok 2016.....	6
Obrázek 2 - Čisté peněžní příjmy v domácnosti podle osoby v čele v roce 2016	7
Obrázek 3 - Čisté a hrubé peněžní příjmy na osobu za rok 2016	7
Obrázek 4 - Hrubé peněžní příjmy na osobu	8
Obrázek 5 - Podíl nákladů na bydlení za měsíc.....	14
Obrázek 6 – Peněžní vydání na bydlení v průměru na osobu v domácnosti podle postavení osoby v čele	15
Obrázek 7 - Finanční rizika	22
Obrázek 8 - Vzdělání a věkové rozmezí respondentů	28
Obrázek 9 - Vedou si respondenti rozpočet podle věku?.....	30
Obrázek 10 - Jak často respondenti sestavují rozpočet podle věku.....	33
Obrázek 11 - Jak často respondenti kontrolují výdaje podle jejich věku.....	36
Obrázek 12 - Kontrola výdajů respondentů podle věku.....	39
Obrázek 13 - Úvěry spotřebitelů podle věku	42
Obrázek 14 - Na co tvoří respondenti podle věku rezervu.....	46

Seznam tabulek a grafů

Tabulka 1 - Vydání a spotřeba domácností (průměry na 1 člena rodiny).....	13
Tabulka 2 - Majetek a závazky domácnosti	16
Tabulka 3 - Příklad členění výdajů a příjmů pro potřeby sestavování rozpočtu.....	18
Tabulka 4 - Věkové rozdělení respondentů.....	25
Tabulka 5 - Velikost rezervy respondentů.....	44
Graf 1 - Počet respondentů	25
Graf 2 - Kraj, ve kterém žijí respondenti.....	27
Graf 3 - Vzdělání respondentů	28
Graf 4 - Počet členů domácnosti respondenta.....	29
Graf 5 - Kolik respondentů vede rozpočet	30
Graf 6 - Jak často respondenti vedou rozpočet.....	32
Graf 7 - Počet respondentů kontrolující své výdaje	34

Graf 8 - Jak často kontrolují respondenti své výdaje	36
Graf 9 - Jak respondenti kontrolují své výdaje	38
Graf 10 - Úvěry respondentů	41
Graf 11 - Tvorba rezerv respondentů	43
Graf 12 - Na co tvoří respondenti rezervu	45

Seznam příloh

Příloha č. 1 - Dotazník

Příloha č. 2 - Doplnující tabulky k praktické části bakalářské práce

Příloha č. 3 - Podklad pro zadání bakalářské práce studenta

1 Úvod

Bakalářská práce se bude věnovat Osobním a rodinným financím. Jelikož se ve financích řeší hlavně peníze, první kapitola teoretické části bakalářské práce se bude zabývat významem slova peníze, definicí tohoto slova a jeho funkcemi. Dále se bakalářská práce bude věnovat jednotlivým pojmům, příjmům, jejich dělení a zdanění, výdaje a jejich dělení, pozornost bude věnována majetku a závazkům domácností, jak sestavit vlastní rozpočet a jak nakládat s přebytečnými penězi, případně jak vyřešit deficit domácnosti.

Praktická část práce je založena na výsledcích dotazníkového šetření provedeného autorkou práce, které je zaměřeno na výdaje a tvorbu rezerv domácností, které jsou porovnávány s jednotlivými odpověďmi respondentů (věk, počet lidí v domácnosti, vzdělání).

Dané téma jsem si zvolila proto, že sama své osobní finance řeším a daná oblast bude stále aktuální, budu řešit jak s nimi naložit správně, aby mi vydělávaly další peníze. Budu si chtít tvořit rezervu a sestavovat rozpočet. Je i dost možné, že jednou budu mít od banky úvěr.

1.1 Cíl práce

Hlavním cílem bakalářské práce je zjistit, zda si vybrané domácnosti sestavují rozpočet, jak často ho sestavují, zda kontrolují své výdaje, jak často a jakým způsobem je kontrolují. Další zkoumanou oblastí bude, zda-li respondenti čerpají úvěry a jestli si tvoří rezervy a na co si danou rezervu tvoří. Dále bude zkoumáno, zda využívají bankovní služby a jejich jednotlivé odpovědi budou porovnány s demografickými odpověďmi respondentů.

1.2 Metodika zpracování

V bakalářské práci bylo zjišťováno, zda si vybrané domácnosti vedou rozpočet, jak často ho sestavují, jestli respondenti kontrolují své výdaje, jak často je kontrolují a jakým způsobem výdaje kontrolují, jestli respondenti tvoří rezervu, na co rezervu tvoří a další.

V teoretické části práce byla použita sekundární data. Čerpáno bylo nejen z odborné literatury, ale i z oficiálních zdrojů, např. z Českého statistického úřadu. Ve stěžejní části práce byla využívána primární data získaná z dotazníkového šetření.

Cíle bakalářské práce byly zjišťovány pomocí dotazníkového šetření. Šetření bylo rozesláno po Internetu a papírovou formou. Dotazník bylo možné vyplňovat od ledna do března roku 2017. Na Internetu bylo možné dotazníky nalézt na sociálních sítích a dotazník mohl vyplnit každý. V dotazníkovém šetření byli respondenti dotazováni na tyto otázky:

1. Vaše pohlaví
2. Jaký je Váš věk?
3. Pokud jste vybrali 18 – 25, jak vyděláváte své peníze?
4. V jakém kraji bydlíte?
5. Jaké je vaše nejvyšší dosažené vzdělání?
6. Kolik členů má Vaše domácnost?
7. Vedete si rozpočet?
8. Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, jak často ho sestavujete?
9. Kontrolujete své výdaje?
10. Pokud kontrolujete své výdaje, jak často?
11. Pokud kontrolujete své výdaje, jakým způsobem?
12. Máte úvěry?
13. Tvoříte si finanční rezervy?
14. Kolik je přibližně Vaše rezerva?
15. Na co si tvoříte hlavní rezervu?
16. Jaké využíváte bankovní služby?

Jednotlivá data byla zpracovávána pomocí MS Office Excel a díky jejich pomoci byly sestaveny dané grafy a tabulky. Tabulky četností a vytvořené grafy budou prezentovány v předložené bakalářské práci.

2 Osobní finance

Následující kapitola se bude zabývat pohybem peněz, majetku a zdrojů jeho financování na úrovni jednotlivce, resp. jeho rodiny. Podobně jako podniky, i jednotlivci se dostávají do různorodých peněžních vztahů s ostatními jednotlivci, zaměstnavateli, různými podnikatelskými subjekty a státem.

Hlavním cílem osobních financí pak je, podobně jako u financí podnikových, snaha o maximalizaci tržní hodnoty osobního majetku. Cílem každého jednotlivce je snaha o jeho dlouhodobou prosperitu a zajištění dlouhodobě vysoké (zvyšující se) životní úrovně. [8]

2.1 Peníze

Jelikož se finance pohybují okolo peněz, pojďme si tento pojem nejprve definovat a podívat se na něj hlouběji, než se začneme věnovat pojmu osobní finance.

Definice peněz zní: *„Za peníze v tom nejobecnějším vymezení lze teoreticky považovat jakékoli aktivum, které je všeobecně přijímáno při placení za zboží a služby nebo při úhradě dluhu. Důležitý je aspekt všeobecnosti – zde v tom smyslu, že dané aktivum je přijímáno všemi subjekty dané společnosti.“* [3]

I když se podle definice může zdát, že penězi jsou pouze mince nebo bankovky, v minulosti to tak nebyvalo. Jako platidlo se používal dobytek, obilí, sůl, čaje a další. Všechna tato platidla plnila funkci peněz pouze dočasně, proto pak přišly peníze z drahých kovů.

V širším pojetí jsou peníze jako bohatství. Můžeme sem zařadit i další aktiva (nemovitosti, cenné papíry, ...). [3] Vlastními slovy bych peníze nazvala nástrojem, pomocí kterého si mohu dovolit nakoupit zboží, služby a výrobky. Dá se říci, že v dnešní době si můžete za peníze koupit takřka cokoli. Ať už jde výše zmíněné výrobky, služby, zboží, ale i uplatit člověka. Napadá mě pouze jedna věc, kterou si pomocí peněz nemůžeme koupit a to zdraví. Ano zaplatíme si prohlídku u lékaře, léky, ale peníze nám u každé nemoci nejsou nápomocny.

Peníze si zaslouží, aby jste o ně pečovali. Bez ohledu na to, kolik jich v současnosti máte. Dobrou a v praxi osvědčenou metodou péče o peníze a jejich zdroje je osobní finanční plánování [13] (viz. kapitola 4.4.4. Osobní finanční plánování).

2.1.1 Funkce peněz

Podmínka všeobecného přijímání vyjadřuje základní funkci, kterou každé aktivum v podobě peněz musí plnit – prostředek směny. [3] Peníze tak umožňují placení za výrobky a služby. Jako nejvhodnější se v historii ukázaly drahé kovy (stříbro a zlato) a vzaly na sebe podobu mincí. Používání mincí výrazně zjednodušilo směnu a snížilo transakční náklady. Jako prostředek směny také rozumíme ve stejný čas peníze přijmout a později za ně nakoupit.

S funkcí peněz jako prostředku směny je spojena funkce zúčtovací jednotky. Ta umožňuje vyjádřit cenu zboží, služeb, práce a další. *Jde tedy o technickou vlastnost peněz, o stanovení jednotky míry, ve které jsou vyjadřovány ceny všech ostatních zboží a služeb.* [2] Díky penězům můžeme vše lépe spočítat a porovnat. Opět je typické, že dochází ke snižování transakčních nákladů.

Pokud peníze držíme jako úspory, pak plní funkci uchovatele hodnoty. Necháme-li si peníze doma, mají peníze vysokou likviditu a můžeme je okamžitě použít. Nechceme-li je ihned použít, je lepší, když peníze uložíme například do banky, kde z uložených peněz získáme úrok. *Peníze jsou v této funkci součástí celkového bohatství každého jednotlivce. Kvalita peněz jako uchovatele hodnoty je přitom závislá především na kupní síle peněz – to je množství zboží a služeb, které lze při existujících cenách za peníze získat.* [3]

I když v dnešní době rychleji rostou ceny zboží a služeb, hodně subjektů drží svá aktiva v penězích, protože mají vysokou likviditu. Ale i tak všechny peníze nejsou stejně likvidní – hotovost je likvidnější než peníze uložené v bance na určitý termín.

2.1.2 Teoretická definice peněz

„Teoretická definice peněz, podle které jsou peníze všeobecně přijímány při placení za zboží, služby a dluhy, neříká přesně, která aktiva by v naší ekonomice měla být považována za peníze.“ [1] Podle této teorie považujeme za peníze pouze hotovost, vklady na běžných účtech a snad ještě cestovní šeky.

2.1.3 Empirická definice peněz

„Empirická definice peněz používá takové vymezení peněz, které nejlépe předpovídá vývoj proměnných, o nichž se předpokládá, že by je peníze měly vysvětlit. Jedná se o

proměnné jako inflace či hospodářský cyklus. Tomuto vymezení peněz odpovídá veličina, která se označuje jako peněžní zásoba.“ [1] Výsledkem empirické definice peněz je konstrukce především tzv. měnových agregátů.

2.2 Příjmy

Každý subjekt potřebuje k uspokojení svých potřeb příjem, ze kterého bude jednotlivé potřeby platit. Hranice je pro každého rozdílná, rozdělení příjmů je u každého subjektu stejné. Příjmy se dělí dle více kategorií. Nejčastěji je to na příjmy z výdělečné činnosti, sociální dávky a pak příjmy ostatní.

Příjmy z výdělečné činnosti jsou příjmy ze zaměstnání a z podnikatelské činnosti. Příjem ze zaměstnání je mzda (plat), benefity, stravenky, služební automobil a další. Ziskem z podnikání je rozdíl mezi cenou prodaných zboží, služeb (příjem) a výdaje na to vynaložené. *Z obou položek odvádí daň z příjmů fyzických osob a také sociální pojištění. [1]*

Ze sociálních dávek občané doplňují příjmy z výdělečné činnosti. Sociální dávky slouží jako náhrada za mzdu (plat) či zisk, kdy subjekt nemůže z nějakého důvodu pracovat, případně jako doplněk k příjmu z výdělečné činnosti, *kdy jednotlivci či rodiny potřebují pomoci a společnost to uzná jako oprávněné, či když již člověk není v produktivním věku [1]* (důchody, nemocenské, podpora v nezaměstnanosti, přídatky na děti a další). *Sociální dávky jsou pro některé skupiny obyvatelstva jediným příjmem. [1]*

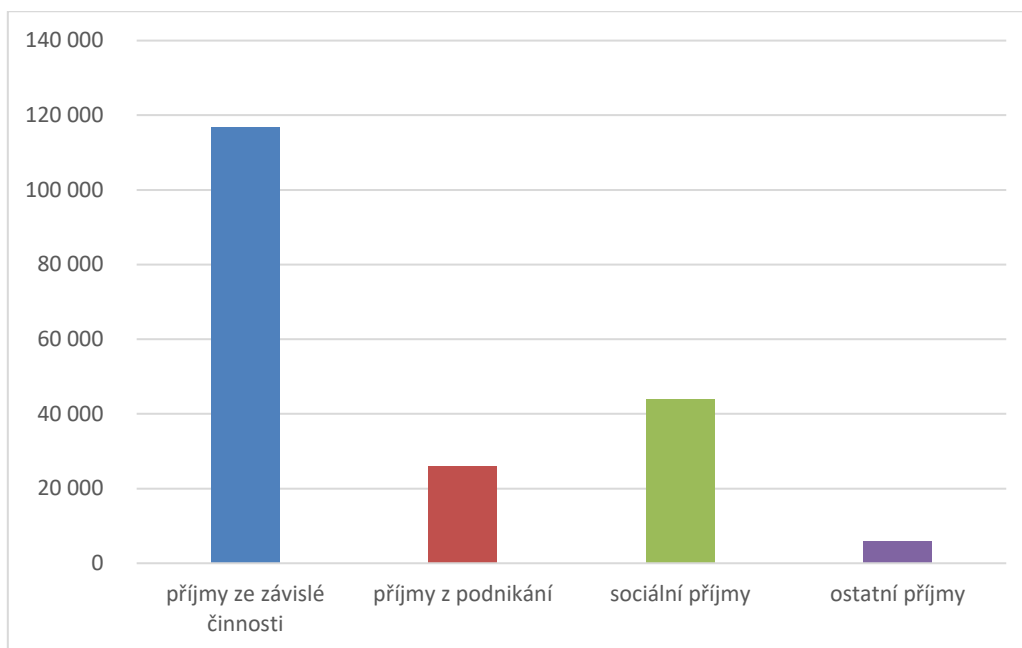
Do skupiny ostatních příjmů můžeme zařadit úroky z vkladů na účtu v bance, příjmy z prodeje majetku, dědictví, dary a získání půjčky a příjem těchto peněz.

Toto není však jediné dělení příjmů. Dále můžeme příjmy rozdělit na příjmy pevné (pravidelné), což je například mzda, příjem z podnikání, přijaté sociální dávky, pronájem. Tyto příjmy se opakují pravidelně v určitých intervalech. Pak máme příjmy nepravidelné, kam můžeme zařadit příjmy, kde jejich výše kolísá a jsou v různých časových intervalech. Jsou to například odměny v zaměstnání či výnosy z dividend. Třetí a poslední skupinou jsou příjmy jednorázové, jsou to například příjmy z prodeje domu, dědictví, výhra,

Všechny příjmy nejsou stejně zdaněné. Pokud prodáme cenné papíry po 3 letech od pořízení, je výnos z prodeje osvobozen.

Příjmy domácnosti společně s jejími úsporami představují tzv. disponibilní příjem domácnosti. Pravidelné příjmy jsou primárně určeny ke krytí běžných výdajů a pravidelné tvorbě úspor/rezerv, ty mimořádné pak k jednorázovému zvýšení úspor/rezerv či jednorázovému snížení dluhů. Každá domácnost by navíc měla mít ke krytí náhlých událostí (úmrtí, dlouhodobá nemoc, úraz, apod.) k dispozici rezervu ve výši alespoň trojnásobku měsíčních výdajů. [14]

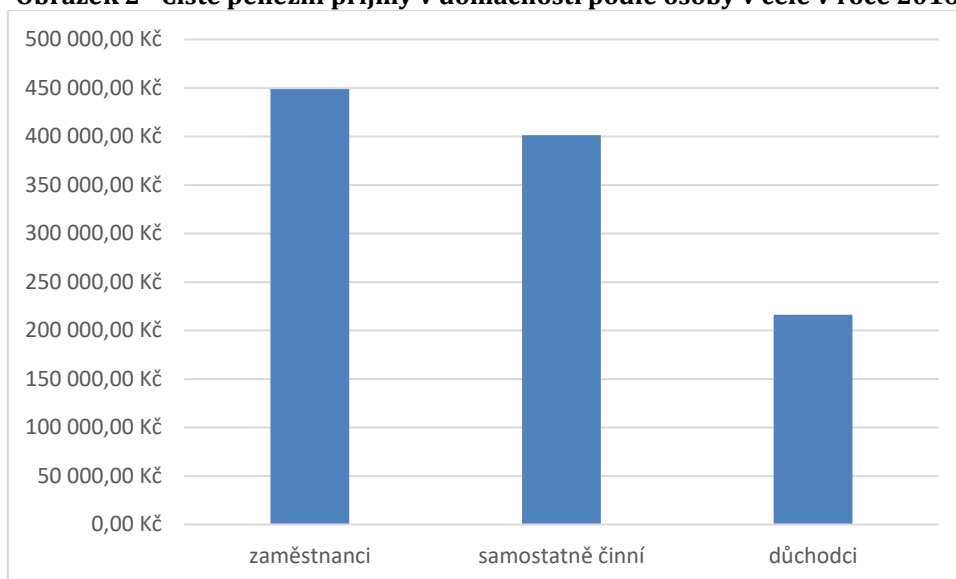
Obrázek 1- Hrubé peněžní příjmy za rok 2016

Zdroj: Český statistický úřad, Příjmy hospodařících domácností, míra ohrožení chudobou a náklady na bydlení, vlastní zpracování

Z obrázku 1 je patrné, že největší hrubé peněžní příjmy jsou příjmy ze závislé činnosti. Nejméně se v České republice vyskytují příjmy ostatní. Na základě výsledků šetření Českého statistického úřadu se sociální příjmy a příjmy z podnikání moc nemění, ale oproti příjmům ze závislé činnosti jsou nízké.

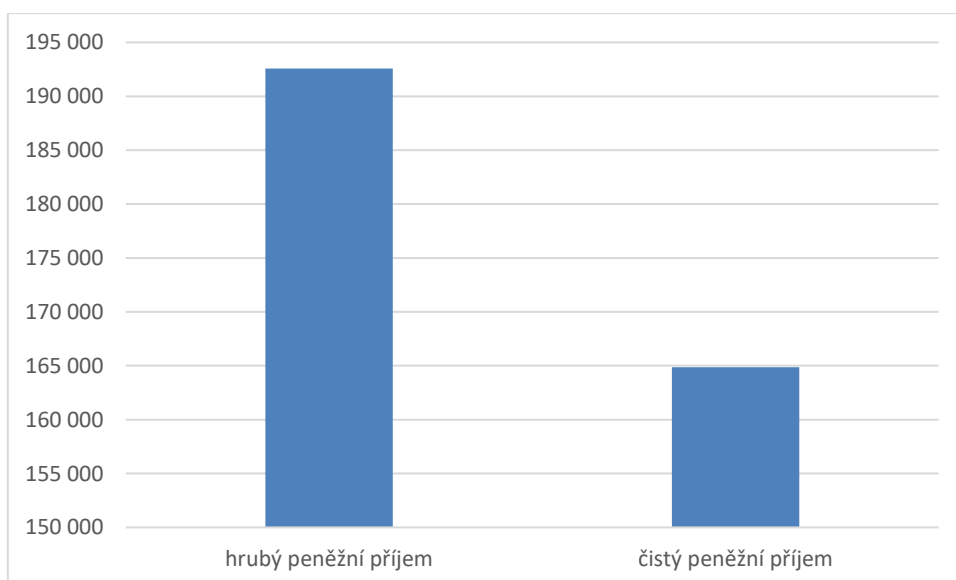
Obrázek 2 - Čisté peněžní příjmy v domácnosti podle osoby v čele v roce 2016

Zdroj: Český statistický úřad, Vydání a spotřeba domácností statistiky rodinných účtů – 2016, vlastní zpracování

Na obrázku 2 je vidět kolik korun vydělávají domácnosti podle člena v postavení za celý rok. Nejvíce vydělává domácnost s osobou v čele, která pracuje jako zaměstnanec.

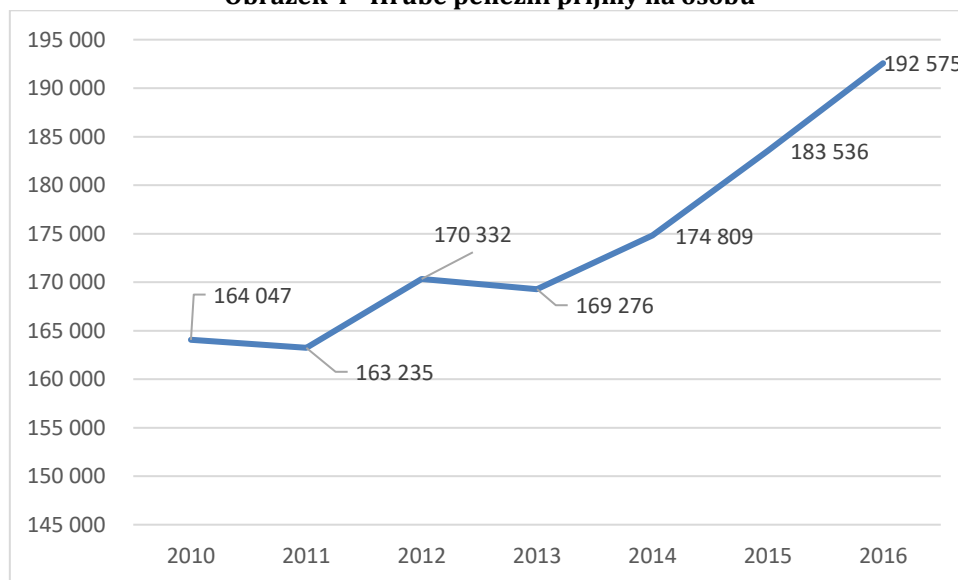
Obrázek 3 - Čisté a hrubé peněžní příjmy na osobu za rok 2016

Zdroj: Český statistický úřad, Příjmy hospodařících domácností, míra ohrožení chudobou a náklady na bydlení, vlastní zpracování

Na obrázku 3 lze vidět čisté a hrubé příjmy na osobu. Z dat Českého statistického úřadu je patrné, že hrubé příjmy převyšují patrně více nad čistými peněžními příjmy. Rozdíl je skoro o 30 000 Kč. Dopad na čisté peněžní příjmy mají zdravotní pojištění, sociální pojištění a daň z příjmů.

Obrázek 4 - Hrubé peněžní příjmy na osobu

Zdroj: Český statistický úřad, Příjmy hospodařících domácností, míra ohrožení chudobou a náklady na bydlení, vlastní zpracování

Z obrázku 4 je viditelné, že hrubé peněžní příjmy na jednotlivce v předchozích letech pomalu rostou, i když v roce 2011 byl zaznamenán menší pokles, který byl v době finanční krize a v roce 2013 byl zaznamenán další pokles, který souvisí s hospodářskou situací v ČR.

2.2.1 Zdanění příjmů

Daně z příjmů platí všechny fyzické osoby, které měly příjmy podléhající dani. Mezi poplatníky patří tak zvaný daňový rezident. To je osoba, která se zdržovala na našem území více než 183 dní v kalendářním roce a pak daňový nerezident. To je osoba, která se na našem území zdržela méně než 183 dní v roce.

2.2.1.1 Příjmy ze závislé činnosti

Příjmy ze závislé činnosti jsou příjmy z pracovního poměru a funkčních požitků a příjmy z vykonaných funkcí. Základ daně vypočítáme ze superhrubé mzdy (u závislé činnosti) = hrubá mzda + sociální pojištění + zdravotní pojištění + výhody.

V průběhu zdaňovacího období se sráží zálohy na daň a po skončení zdaňovacího období se provádí zúčtování. Zaměstnavatel může poskytovat benefity = zvýhodnění:

- 1) Stravenky
- 2) Životní a penzijní pojištění
- 3) Služební vozidlo
- 4) Jazykové kurzy a další

Samotná daň může být:

- 1) Zálohová – platí se pravidelně měsíčně, pokud je hrubá mzda větší než 5 000 Kč.
- 2) Srážková – jedná se o zvláštní sazbu daně a platí se, pokud je hrubá mzda menší než 5 000 Kč. Je sražena při výplatě příjmů, neobjevuje se v daňovém priznání, její velikost je 15 % a sráží ji ten, kdo vyplácí příjem (např. úroky).

Základ daně je tvořen součtem všech 5 dílčích základů (příjmy ze závislé činnosti, příjmy ze samostatné činnosti, příjmy z kapitálového majetku, příjmy z nájmu, ostatní příjmy).

2.2.1.2 Příjmy ze samostatné činnosti

Do tohoto druhu podnikání patří:

- 1) Zemědělská výroba, živnosti, podnikání podle zvláštních předpisů
- 2) Příjmy společníků v.o.s.
- 3) Příjmy komplementářů z k.s.
- 4) Herci, zpěváci, sportovci

Příjmy daňového základu lze snížit o výdaje, které jsou nutné k dosažení a udržení příjmů. Proto výpočet má dva způsoby:

- 1) Příjmy – výdaje
- 2) Příjmy se sníží o paušální výdaje, které jsou stanovené procentem podle zákona. Poplatník si může vybrat, který způsob je pro něho lepší, ale v rámci daňového základu musí užít jen jeden. Paušál je 60 % - 80 % v závislosti na činnosti.

2.2.1.3 Příjmy z kapitálového majetku

U tohoto zdanění jsou aplikovány dva způsoby:

- 1) Srážkovou daní – dividendy, úroky z vkladů na nepodnikových účtech, úroky z obligací, ...
- 2) Příjmy vstupující do základu daně jsou zdaňovány podle obecných pravidel (úroky z vkladů na podnikových účtech, úroky z poskytnutých úvěrů a půjček, ...).

2.2.1.4 Příjmy z nájmu

U tohoto příjmu se může uplatnit výdaj jako u podnikání, tj. prokazatelné výdaje nebo paušální výdaje a ty odečíst od příjmů.

2.2.1.5 Ostatní příjmy

Do této kategorie patří příjmy, které nelze zařadit do předchozích skupin. Jedná se spíše o příjmy z příležitostných činností. Pokud souhrn nepřesáhne 20000 Kč, tak příjmy nepodléhají dani, ale pokud je tomu opačně, musí se danit celá částka.

2.2.1.6 Daň dědická, darovací, z nabytí nemovitých věcí

Majetek bezúplatně nabytý dědictvím je předmětem daně z příjmů, dědic je ale od daně osvobozen. Dědictví není nutné zanášet ani do daňového přiznání k dani z příjmů. [9]

U daně darovací je poplatníkem ten, kdo nabytí majetek, sazby daně jsou dvojnásobné oproti dani dědické a základ daně je hodnota daru. U nabytí nemovitých věcí je poplatníkem nabyvatel nemovitosti, předmětem daně je převod a základem je vyšší hodnota nemovitosti.

2.3 Výdaje

Příjmy, které jsme jak už v našem zaměstnání nebo naší výdělečné činnosti vydělali, jsme vydělávali z jistého důvodu. A to, abychom uspokojili naše potřeby, které všichni máme během našeho života a všichni je máme jiné. Ať už to jsou základní potřeby, kam patří jídlo, pití, bydlení, ochrana před nebezpečím, zdraví, vzdělání, zábava, sport a další. Když uspokojujeme všechny tyto potřeby, znamená to, že subjekty mají výdaje. Tyto výdaje můžeme členit z různých pohledů:

- 1) Podle času
 - a. pevné,
 - b. pravidelné,
 - c. opakující se,
 - d. kontrolovatelné, nekontrolovatelné,
 - e. jednorázové,
- 2) podle účelu
 - a. spotřební výdaje,
 - b. výdaje na pořízení bytu,
- 3) zbytné a nezbytné.

První členění je podle času. Výdaje mohou být pevné, pravidelně se opakující a lze je těžko snížit. Patří sem nájem, poplatek za popelnice, splátky, leasing. Dále kontrolovatelné, to jsou výdaje, které můžeme ovlivnit, omezit nebo odepřít (energie, voda, jídlo, oblečení). Nakonec tu jsou výdaje jednorázové. Zde řadíme škodu, dovolenou, dítě, svatbu. Tyto náklady jsou nepravidelné, ale částka na ně bývá vyšší. Většinou tyto výdaje známe dopředu, některé vznikají neočekávaně a můžeme se na ně připravit (postupné spoření, půjčka).

Další členění je podle účelu na spotřební výdaje, výdaje na pořízení domu či bytu a výdaje další. *Spotřební výdaje členíme na výdaje na potraviny a pití, výdaje na ošacení a obuv, výdaje na bydlení, energie, vodu či dopravu, dále výdaje na pojištění či rekreaci.*

[1]

Další dělení není zcela jednoznačné a je to způsobeno především tím, že občan či rodina neví, co může ve spotřebě vyloučit. Členění výdajů je na nezbytné a zbytné. Jak už bylo řečeno, lidé mají různé potřeby, a proto pro každého je výdaj jiný. Pro někoho to může být výdaj zbytný a pro druhého nezbytný. *Například pro sportovně založeného člověka budou výdaje na sport nezbytné, naopak v případě potřeby bude ochoten obětovat nákup vstupenek do kina či divadla.* [1] Je tedy důležité, aby člověk sám posoudil, co je pro něj výdaj nezbytný pro život a které výdaje jsou zbytné, bez kterých se dokáže obejít.

2.3.1 Nezbytné výdaje

Nezbytné výdaje jsou ty výdaje, které potřebujeme k životu. Patří sem i výdaje, které občan musí zaplatit.

Výdaje nezbytné: [1]

- *nájemné,*
- *splátky hypotéky, spotřebních úvěrů, leasingu,*
- *daně, pojištění, bankovní poplatky,*
- *spoření a připojištění,*
- *platba za energii, plyn, topení, telefon, internet, televize,*
- *výdaje na dopravu nebo provoz auta,*
- *potraviny, drogerie, léky, běžné oblečení,*
- *školné a školní pomůcky, kroužky a koníčky.*

2.3.2 Zbytné výdaje

Zbytné výdaje zahrnují výdaje na zboží a služby, které můžeme odložit nebo zcela vyloučit, pokud na ně nemáme prostředky. Také se může stát, že výdaj, který je pro někoho zbytným, může být pro někoho nezbytným a obráceně. Radíme sem:

- *kouření,*
- *jídla v restauracích,*
- *oslavy svátků,*
- *módní oblečení,*
- *dovolená,*
- *modernizace a vybavení domácností. [1]*

Tabulka 1 - Vydání a spotřeba domácností (průměry na 1 člena rodiny)

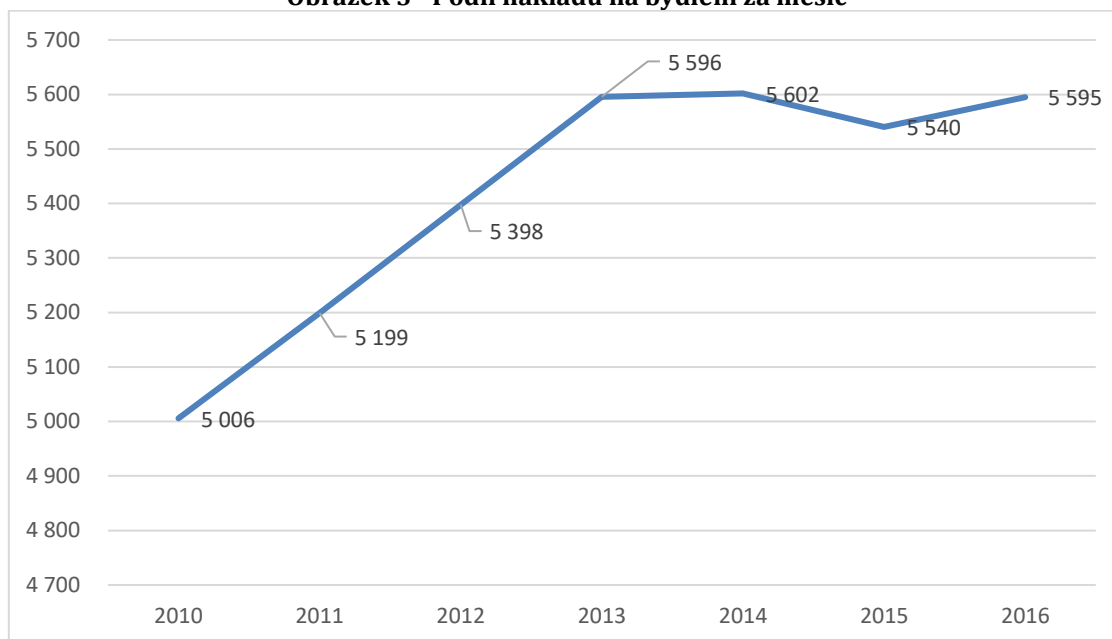
Ukazatel	2010	2012	2013	2014	2015	2016
Hrubá peněžní vydání celkem (Kč)	148 629	152 581	152 067	154 969	154 164	
Čistá peněžní vydání celkem (Kč)	130 019	134 374	133 279	135 153	134 538	
A. Spotřební vydání (Kč)	116 244	118 819	120 827	122 049	122 467	125 947
v tom (%):						
01 Potraviny a nealkoholické nápoje	19,3	20,0	20,2	20,3	20,0	22,8
v tom:						
pekárenské výrobky, obiloviny	3,1	3,3	3,3	3,3	3,2	4,0
maso	4,8	5,1	5,1	5,0	5,0	6,2
ryby	0,5	0,5	0,5	0,6	0,6	0,8
mléko, sýry, vejce	3,5	3,7	3,6	3,7	3,5	4,4
oleje a tuky	0,8	0,9	1,0	1,0	0,9	15,7
ovoce	1,2	1,2	1,2	1,3	1,3	1,7
zelenina	1,6	1,5	1,7	1,6	1,7	2,1
cukr, marmeláda, med, čokoláda a cukrářské výrobky	1,3	1,3	1,3	1,3	1,3	1,6
potravinářské výrobky a přípravky	0,7	0,7	0,7	0,7	0,7	0,9
nealkoholické nápoje	1,8	1,8	1,8	1,8	1,8	2,1
02 Alkoholické nápoje, tabák	2,8	2,8	2,8	2,9	2,9	3,7
03 Odívání a obuv	5,0	4,7	4,7	4,9	5,0	6,4
04 Bydlení, voda, energie, paliva	21,7	22,1	22,2	21,5	21,1	26,0
v tom:						
nájemné z bytu	5,5	5,6	5,6	5,8	5,9	7,3
běžná údržba a drobné opravy bytu	2,1	1,9	1,7	1,6	1,6	2,0
dodávka vody a jiné služby související s bydlením	2,2	2,3	2,3	2,4	2,4	3,0
elektrická a tepelná energie, plyn, paliva	11,9	12,3	12,6	11,7	11,2	13,8
05 Bytové vybavení, zařízení domácnosti; opravy	6,2	5,8	5,5	5,7	6,0	7,6
06 Zdraví	2,7	2,8	2,6	2,6	2,6	3,0
07 Doprava	10,7	10,7	11,0	10,5	10,5	13,9
08 Pošty a telekomunikace	4,6	4,4	4,3	4,2	4,2	5,0
09 Rekreace a kultura	10,2	9,5	9,3	9,5	9,4	11,9
10 Vzdělávání	0,7	0,7	0,6	0,6	0,6	0,6
11 Stravování a ubytování	5,0	5,3	5,2	5,3	5,6	7,0
12 Ostatní zboží a služby	11,1	11,2	11,6	12,0	12,1	14,8
B. Vydání neklasifikovaná jako spotřební (Kč)	13 774	15 555	12 452	13 103	12 071	
z toho pořízení a rekonstrukce domu, bytu (%)	64,2	67,0	59,5	59,6	53,0	

Zdroj: Český statistický úřad [15]

Hrubé a čisté peněžní vydání roste, nejvíce lidé nakupují potraviny a nealkoholické nápoje, bytové vybavení, platí za dopravu nebo za provoz osobních prostředků a dále to jsou ostatní zboží a služby. Je zajímavé, že nejméně se utrácí za vzdělání. V poslední kategorii výdaje klesají a jsou to výdaje na pořízení nebo rekonstrukci bytu, i přesto, že úrokové sazby hypotečních úvěrů a stavebních spoření klesly. Zároveň rostly počty úvěrů i výše úvěrů – statistiky, na které se můžeme odvolat,

jsou například na Ministerstvu místního rozvoje [17] a na veřejné databázi České národní banky ARAD. [18] Data za rok 2016 zatím nejsou úplná, z dat které jsou k dispozici je viditelné, že všechny položky postupně rostou, obyvatelé do všeho dávají více peněz. Může to být způsobené tím, že ceny veškerého zboží a služeb rostou.

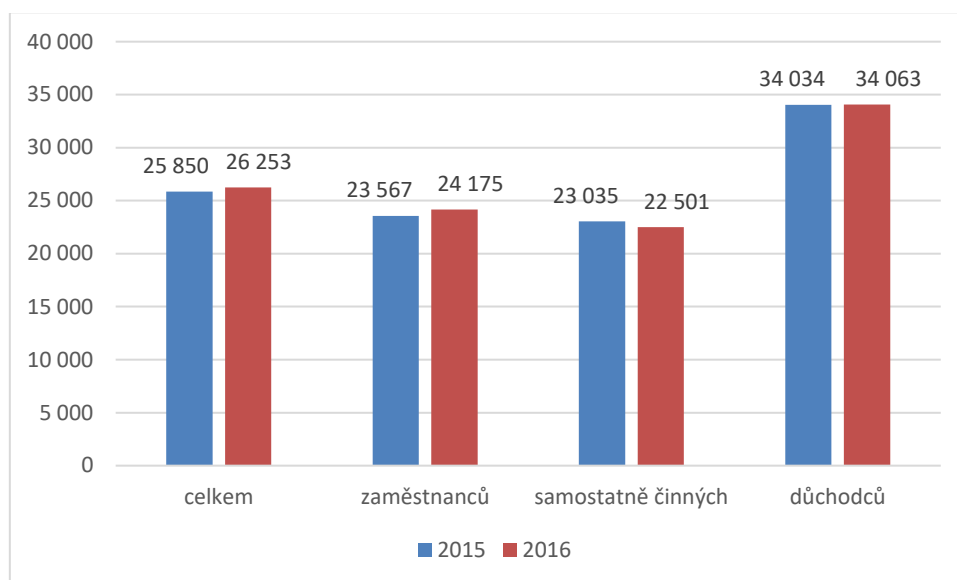
Obrázek 5 - Podíl nákladů na bydlení za měsíc

Zdroj: Český statistický úřad, Příjmy hospodařících domácností, míra ohrožení chudobou a náklady na bydlení, vlastní zpracování [15]

Z obrázku 5 je patrné, že jednotlivé náklady na bydlení od roku 2010 do roku 2014 vzrostly, v roce 2015 mírně klesly a v roce 2016 je viditelný menší růst oproti roku 2015. Mezi náklady na bydlení lze řadit nájemné, elektřinu, plyn, teplo a teplou vodu.

Obrázek 6 – Peněžní vydání na bydlení v průměru na osobu v domácnosti podle postavení osoby v čele

Zdroj: Český statistický úřad [16]

Z obrázku 6 je patrné, že průměrné peněžní vydání na bydlení v domácnosti celkem se v roce 2016 zvýšilo oproti roku 2015. U domácností podle postavení osoby v čele u samostatně činných došlo ke snížení mezi lety 2015 a 2016. U důchodců byla vyšší hodnota očekávána i vzhledem k tomu, že se obvykle jedná o jedno či dvoučlennou domácnost oproti vícečlenným rodinám s dětmi. Důchodci jsou zároveň na rozdíl od ekonomicky aktivních obyvatel více doma a díky tomu spotřebují více energií. Do peněžního vydání na bydlení patří nájemné, běžná údržba a drobné opravy, dodávka vody a jiné služby související s bydlením, elektrická a tepelná energie, plyn, paliva.

2.4 Rodinný rozpočet

2.4.1 Majetek a závazky domácností

V porovnání majetku a závazků se zjistí, jestli je domácnost schopna hradit všechny závazky. Majetek se uvádí v tržní ceně, tedy ceně, za kterou je majetek prodejný.

Tabulka 2 - Majetek a závazky domácnosti

Majetek	Závazky
Nemovitosti (dům, zahrada)	Krátkodobé – do 1 roku (půjčky bank, od známých)
Ostatní majetek (auto, vybavení domu, věci osobní spotřeby)	Střednědobé – do 5 let (leasing, bank. půjčky)
Peníze (v hotovosti, na účtu)	Dlouhodobé – nad 5 let (hypotéka)
Finanční majetek (stavební spoření, životní pojištění, penzijní připojištění, cenné papíry)	

Zdroj: vlastní zpracování

Ve výše uvedené tabulce je uvedeno, jaký může mít osoba nebo domácnost majetek a závazky.

Rozvaha (balance) představuje přehled jednotlivých aktiv a pasiv. [6] Aktiva jsou majetkem a pasiva jsou zdrojem financování majetku. Každá domácnost a osoba je jiná, má jiné priority, jiné příjmy, závazky, proto se bude její rozvaha lišit.

Než se pustíme do samotné tvorby rodinného rozpočtu, bude přiblížen. Jedná se o porovnání příjmů a výdajů domácnosti. Díky němu máme přehled o finanční situaci a víme, co si můžeme dovolit a co ne. *Víme nejen, kolik peněz přijmeme a vyděláme, ale i to, kolik peněz a na co vynakládáme.* [1] *Domácí rozpočet by měl počítat s rezervou, optimální rezerva by měla mít velikost trojnásobku až šestinásobku průměrné měsíčního výdaje.* [5] Mohou nastat situace, kdy dojde ke ztrátě příjmu, například z důvodu výpovědi v zaměstnání, nemoci, krachu podnikání, ztráty majetku. Proti těmto událostem existuje zajištění rizik formou pojištění:

- náhradu příjmu (životní pojištění, úrazové pojištění,...),
- ztráta majetku (pojištění domácností, havarijní pojištění, pojištění nemovitosti),
- ochrana proti vzniku výdajů (povinné ručení,...).

Jinými slovy: základní myšlenka pojištění spočívá v zajištění pomoci postiženým osobám v případě nenadálého neštěstí. Pojištění tedy poskytuje pojištěným jistotu, že, ocitnou-li se v nouzi, jim bude zajištěna pomoc – výplata pojistného plnění. [11]

Samopojištění je jednou z možností, jak se proti těmto událostem ubránit. Domácnost si sama vytváří majetkové a finanční rezervy. Je to výhodné tam, kde se předpokládá, že se pojistné nevrátí od pojišťovny. Chrání proti rizikům, které nelze pojistit nebo investované prostředky slouží jako rezerva a mohou přinášet i výnosy. Dále s tímto tématem můžeme hovořit o pojmech, jako jsou osobní aktiva a pasiva. Osobní aktiva je osobní majetek, který nám přináší osobní příjmy (pronajímání bytu, cenné papíry, starožitnosti, autorská práva, ...). Osobní pasiva je majetek, který vytváří výdaje (nemovitosti, auto, osobní potřeby). Může to být majetek, který může být současně osobním aktivem i osobním pasivem.

V domácnosti může dojít k deficitu, což znamená, že výdaje převyšují příjmy. Pokud tento jev není opakovaný, můžeme to řešit půjčkou. V případě opakovaného deficitu, jsou 2 způsoby řešení: v prvním případě budeme přemýšlet o zvýšení příjmů a to krátkodobě (zástava, prodej) nebo dlouhodobě (změna práce, podnikání). V druhém případě budeme uvažovat nad snížením výdajů, také krátkodobě (kontrolovatelné výdaje) a dlouhodobě (snížení i pevných výdajů – prodej auta, výměna bytu).

Bude-li v domácnosti přebytek rozpočtu, je to mnohem lepší než deficit. Co s těmi penězi navíc udělat? Můžeme si peníze nechat na účtu, schovat si je do prasátka nebo do polštáře či matrace. Nebo je můžeme investovat a tím získat další výnosy. *Obvykle by mělo platit, že rodinný rozpočet by měl být vyrovnaný. Otázkou může být: za jaké časové období? Příjmy jsou obvykle jednou za měsíc. To samé platí i pro sociální dávky. Je třeba počítat s tím, že řada výdajů je placena denně, týdně, měsíčně či jednou či vícekrát za rok.* [1] Kvůli těmto výdajům je ideální zpracovávat rozpočty měsíčně, ale třeba i ročně. Na začátku roku je více příjmů, výdaje se zvyšují až v průběhu roku, protože nastává čas dovolených nebo ke konci roku, kdy jsou Vánoce, čas nákupu dárků.

Tabulka 3 - Příklad členění výdajů a příjmů pro potřeby sestavování rozpočtu

Při vyplňování důsledně dodržujte rozpočítání všech položek buď na jednotlivé měsíce, nebo na celý rok!

VÝDAJE domácnosti (podle účelu)			0 Kč	PŘÍJMY domácnosti (podle zdroje)		0 Kč
VÝDAJE SOUVISEJÍCÍ S BYDLENÍM		VÝDAJE NA KONÍČKY		PŘÍJMY Z POVOLÁNÍ		
splátka úvěru na bydlení (úrok + úmor)*		vstupné (kina, divadla, koncerty, výstavy, prohlídky, ...)		hlavní celkový čistý příjem domácnosti		
fond oprav*		knihy, noviny, časopisy		vedlejší celkový čistý příjem domácnosti		
pojištění nemovitosti*		sport a pohyb (vstupné, vybavení, ...)		případné finanční zaměstnanecké benefity (stravenky, honoráře)		
nájemné		cestování, resp. dovolená (vč. cestovního pojištění)		CELKEM		0 Kč
komodity (elektrina, voda, plyn, teplo)		restaurace		PŘÍJMY OD STÁTU (SOCIÁLNÍ A JINÉ DÁVKY)		
občanské poplatky (za úklid, odvoz odpadů ap.)		domácí zvířata (vč. poplatku za psa)		starobní či jiný důchod		
koncesionářské poplatky (TV, rozhlas)		kulturní, zahrádkaření, rybaření		rodičovský příspěvek		
vybavení a údržba domácnosti		chata/chalupa		podpora v nezaměstnanosti		
pojištění domácnosti		další koníčky (hudba, film, sběratelství, ...)		jiné sociální dávky (na bydlení, na dítě)		
další výdaje		CELKEM	0 Kč	přesplatky na daně		
*jen v případě vlastnického bydlení		VÝDAJE NA HRÁČKY A ZÁVISLOSTI				
CELKEM	0 Kč	alkohol, cigarety, tabák		CELKEM		0 Kč
BĚŽNÉ VÝDAJE		sázky a loterie		KAPITÁLOVÉ PŘÍJMY		
potraviny		počítačové hry		pronájem vlastní nemovitosti		
pravidelné stravování v jídelnách a v restauraci		další hráchy		vyplacené úroky z vkladů a dividendy		
ošacení a obuv		CELKEM	0 Kč	prodej cenných papírů		
drogerie		VÝDAJE NA TVORBU ÚSPOR A REZERV		CELKEM		0 Kč
léky a regulační poplatky u lékaře		rezervy na větší výdaje vybavení (nábytek, spotřebiče)		OSTATNÍ PŘÍJMY		
MHD		rezerva na roční vyúčtování poplatků za bydlení		přijaté finanční dary		
telefonování		rezerva na rekonstrukci majetku		výhry		
internet		rezerva na pokuty, sankce, právní zastoupení		jiné (mimořádné) příjmy		
ostatní služby (kadeřník, čistírna, ...)		rezerva na mimořádné zdravotní výdaje, na veterináře		CELKEM		0 Kč
CELKEM	0 Kč	spoření na vlastní bydlení				
VÝDAJE NA VZDĚLÁNÍ A VÝCHOVU		spoření na penzi		BILANCE Vašeho rozpočtu: Váš rozpočet je vyrovnaný		
školné (MŠ, ZŠ, družina, SŠ, VŠ)		spoření na vzdělání dětí				
učebnice		spoření na dovolenou				
jazykové kurzy		další spoření				
ostatní vzdělávací kurzy (rekvalifikační apod.)		CELKEM	0 Kč			
dětské kroužky (hudební, výtvarné, sportovní, taneční)		OSTATNÍ VÝDAJE				
dětské tábory		splátky úvěrů a půjček (jiné než z úvěru na bydlení)				
CELKEM	0 Kč	životní pojištění				
VÝDAJE NA AUTOMOBIIL (či jiné vozidlo)		úrazové a nemocenské pojištění				
splátka leasingu (nebo jiného úvěru)		pojištění odpovědnosti za škody v občanském životě				
palivo (benzín/nafta, plyn)		bankovní a jiné poplatky				
povinné ručení		členské příspěvky				
havarijní pojištění		příspěvky na charitu				
údržba a opravy		dárky				
dálniční známka		případné daně, clo				
jiné poplatky (STK, emise) a další výdaje		výživné (alimenty)				
CELKEM	0 Kč	CELKEM	0 Kč			

Zdroj: Proč se finančně vzdělávat? [14]

Tabulka 3 může pomoci při sestavování rozpočtu. Zde jsou dobře viditelné jednotlivé kategorie, které můžeme použít při sestavování rozpočtu.

2.4.2 Investování a spoření

Jestliže dojde k přebytku peněz, jak už bude řešeno v kapitole 4.4.1, můžeme nadbytečné peníze investovat nebo uložit na spoření, a tím získat další výnosy. *Doporučuje se uložit část peněz do produktu s nižším výnosem a nižším rizikem a část peněz do produktu s vyšším výnosem, i když je to s vyšším rizikem.* [10]

Spoření a investování je postupná akumulace finančních prostředků a jejich zhodnocování prostřednictvím vhodných investičních instrumentů pro budoucí použití. [8]

Za spoření obvykle považujeme uložení finančních prostředků do bankovního ústavu bez rizika jejich částečné či úplné ztráty. Je však třeba zdůraznit, že zejména v delším časovém období může vlivem inflace dojít ke snížení reálné hodnoty naspořené částky.

U investování není podle dopadu inflace vyloučena ani dočasná, či dokonce trvalá ztráta investovaných finančních prostředků. Vyšší riziko je však kompenzováno možným vyšším výnosem z investovaných finančních prostředků. [10]

Investování s nižším rizikem:

- *spoření: Spořicí účty patří obecně mezi nejvyužívanější finanční produkty. Nabízí je většina bank a jejich základní ideou je co nejvyšší zúročení vámi vložených finančních prostředků. Roční úroková míra je vyšší oproti úrokové míře u běžných účtů. Vyšší úroková míra je vyvážena tím, že spořicí účty nelze používat pro běžné transakční činnosti – běžný účet jimi tedy nelze nahradit, protože s nimi nelze platit za běžné úkony. [12]*
 - *Stavební spoření (finanční produkt, který může na základě platné zákonné úpravy poskytovat pouze specializovaná banka – stavební spořitelna. Ta se při svém podnikání řídí zákonem o stavebním spoření, který prošel několika novelizacemi) [7],*
 - *penzijní připojištění,*
 - *soukromé životní pojištění,*
- *podílové fondy (cenné papíry, s nimiž je spojen podíl podílníka na majetku v podílovém fondu, příp. další práva) [8],*
- *dluhopisy (cenné papíry, s nimiž je spojeno právo majitele na splacení dlužné částky a na výnos z dluhopisu) [8].*

Investování s vyšším rizikem:

- *akcie (dlouhodobé cenné papíry, s nimiž jsou spojena následující práva: právo spolupodílet se na řízení akciové společnosti, právo podílet se na zisku společnosti a právo podílet se na likvidačním zůstatku akciové společnosti, příp. i přednostní právo na upsání nových akcií) [8],*
- *majetek (nemovitosti, umění),*
- *podílové fondy,*
- *podnikání.*

Investováním se mimo jiné zabývá investiční společnost. Jedná se o právnickou osobu, která pro své podnikání musí získat povolení pro výkon své činnosti (v České republice Česká národní banka). *Investiční společnost zakládá podílové fondy a obhospodařuje majetek do těchto fondů svěřený. Investiční společnost nesmí vydávat dluhopisy, ale může spravovat majetek investičních fondů (právnická osoba, která shromažďuje peněžní prostředky od veřejnosti výměnou za upisování akcií, může být založen pouze jako akciová společnost) nebo podílových fondů jiné společnosti.* [8]

Vyrovnat se s finanční tísňí ze dne na den je složité, často prakticky nemožné a nebo velmi drahé. Mnohem lépe učiní ten, kdo se s předstihem zamyslí nad tím jak si vytvořit dostatečné finanční rezervy. Určitě ten kdo pravidelně spoří a část svých současných příjmů ukládá na horší časy. A ještě lépe ten, kdo umožní svým úsporám vydělávat další peníze. [13]

2.4.2.1 Investování z pohledu investičního horizontu

1. Krátkodobé investiční strategie: *s investičním horizontem do 3 let nemá investor příliš výběr.*[8] Patří sem termínované vklady, spořicí účty, akcie, depozitní certifikáty, které mají výnos vyšší než běžné účty. Dále peněžní nebo peněžně-dluhové fondy, zajištěné fondy.
2. Střednědobé investiční strategie: *s investičním horizontem od 3 do 5 let je třeba sestavit takové portfolio, které správně vyváží požadavky na růst a ochranu reálné hodnoty investovaných finančních prostředků.* [8] Zde lze nalézt akcie, rizikovější dluhopisy a jiné.
3. Dlouhodobá investiční strategie je *s investičním horizontem delším než 5 let.* [8] Řadí se sem investice do akcií, penzijní či životní pojištění, stavební spoření.

2.4.2.2 Kolektivní investování

Kolektivní investování je podnikání, kde se shromažďují peněžní prostředky *od veřejnosti upisováním akcií investičního fondu nebo podílových listů podílového fondu.* [8] Při tomto investování investor očekává zhodnocení svých prostředků při dodržení domluveného rizika a umožnění vstupu na trhy, které nejsou pro individuální investory přístupné.

Přednosti kolektivního investování:

- *Diverzifikace rizika – které lze dosáhnout profesionální správou portfolia fondu, které je složeno z velkého počtu na sobě nezávislých investičních titulů.*
- *Snížení transakčních nákladů – obchodováním instrumentů ve velkých objemech je možno dosáhnout úspor z rozsahu.*
- *Profesionální správa svěřeného majetku – předpokladem je, že fond spravují profesionální odborníci, kteří sledují dění na kapitálových trzích a přizpůsobují spravované portfolio aktuální tržní situaci.*
- *Jednodušší investování – investor poskytne své volné peněžní prostředky bez jakýchkoli dalších činností souvisejících s přeskupováním nebo tvorbou investičního portfolia. [8]*

Negativa kolektivního investování:

- *Konflikt zájmu mezi investory a správci portfolia – kdy správce i podílník mohou sledovat odlišné zájmy ať už v oblasti rizika nebo výnosnosti. Jelikož podílník nemůže zasahovat do řízení fondu, mohou být jeho zájmy poškozeny.*
- *Výše poplatků – investor platí roční poplatky za správu volných prostředků. Dále se také platí za nákup nebo prodej podílových listů nebo akcií. Je zde účtován také vstupní poplatek.*
- *Podprůměrná výkonnost fondu*
- *Omezení investiční volnosti [8] – investor si nemůže sám vybrat, do čeho chce investovat, lze zvolit pouze investiční oblast. Velmi často si už však nyní volí podílový fond dle rizika, např.: akciové fondy, dluhopisové fondy, smíšené fondy, zajištěné fondy a další.*

2.4.2.3 Finanční riziko

Rizikem nazýváme obecně nebezpečí, že skutečný budoucí výnos vaší investice se bude lišit od výnosu očekávaného. [10]

- *Úvěrové riziko – riziko ztráty věřitele v případě, že dlužník nedostojí svým závazkům podle podmínek kontraktu,*

- *tržní riziko – riziko, které souvisí s pohybem cen na finančních trzích, patří sem např. úrokové riziko (riziko ztráty v případě změny úrokových sazeb) či akciové riziko (riziko ztráty v případě změny cen akcií),*
- *riziko likvidity*
- *riziko tržní likvidity – riziko ztráty v případě malé likvidity trhu,*
- *riziko cash-flow – riziko ztráty v případě momentální platební neschopnosti,*
- *operační riziko – riziko ztráty v případě lidských chyb, podvodů nebo nedostatků informačních systémů*
- *právní riziko – riziko ztráty v případě právní neprosaditelnosti kontraktů. [8]*

Dělení finančních rizik zobrazuje obrázek 7.

Obrázek 7 - Finanční rizika

Zdroj: Základy financí; Svoboda Martin a kol.; Masarykova univerzita v Brně – ESF; 2009; Brno

2.4.3 Sestavení rodinného rozpočtu

Sestavit rodinný rozpočet lze pomocí obyčejného papíru, tužky, kalkulačky. Dnešní doba umožňuje sestavit si rodinný rozpočet pomocí dostupného počítačového

softwaru, internetové kalkulačky nebo jiného programu. Jednoduchým řešením je vytvoření pouze dvou sloupců, jeden bude nést název příjmy a druhý výdaje. Dále se jednotlivé částky v sloupcích sečtou a z výsledků bude patrný rozdíl. Může být vytvořeno i více sloupců například pro jednotlivé typy výdajů a příjmů.

Díky rozpočtu můžeme uzpůsobit naše potřeby a výdaje. *Našim potřebám můžeme přiřadit důležitost a uspokojovat je postupně tak, abychom zaplatili výdaje nezbytné a následně až ty zbytné.* [1] Až se podíváme na všechny naše příjmy, můžeme si uvědomit, že by bylo potřeba zvýšit naše příjmy. To samé platí i pro výdaje, které se mohou snížit.

2.4.4 Osobní finanční plánování

Osobní finanční plánování je zaměřeno na vytvoření rovnováhy mezi budoucími finančními cíli a současnými a očekávanými zdroji. Na to navazuje i nalezení nejefektivnější cesty k dosažení cílů. Takovou cestu lze nalézt na finančním trhu. Je tam mnoho možností, takže alespoň jedna bude odpovídat vašim požadavkům a možnostem. Při osobním plánování si spotřebitelé vytvoří budoucí osobní plán a ujasní si budoucí osobní i rodinné potřeby, získají lepší přehled financí a závazků. Záběr osobního finančního plánování je však mnohem širší. Jeho výsledkem by měla být optimalizace tří oblastí, a to:

- *portfolia spoření a investování: využitím jednotlivých možností finančního trhu je vytvořeno takové portfolio, které co nejlépe vyhovuje vašim požadavkům a potřebám, a to jak z hlediska jeho výnosnosti, tak i likvidity a rizika.*
- *Portfolia cizích zdrojů (půjček a úvěrů): celková výše by však měla být vždy přiměřeně vysoká vzhledem k objemu vašeho majetku a výši příjmů a podmínky půjček a úvěrů by měly být pro vás výhodné nebo alespoň přijatelné.*
- *Krytí rizik: předmětem krytí by měla být pouze ta rizika, která vážně ohrožují finanční stabilitu. Rozhodujícím rizikem by měla být průměrná nebo nejvyšší možná míra škody.* [8]

Součástí finančního plánu by mělo být:

- *ošetření vašich osobních rizik,*
- *plánování nezávislého penzijního věku,*
- *plán vzdělání vašich dětí,*
- *plán investic,*
- *plán dědictví. [8]*

Prostřednictvím osobního finančního plánu, lze propojit vaše plány a cíle v blízké i vzdálené budoucnosti s jejich financováním. Hledat a nalézat možnosti, jak se zabezpečit pro případ ztráty zdrojů příjmů nebo majetku, jak si naspořit dostatek prostředků, třeba na vybavení domácnosti nebo k udržení dosavadní životní úrovně ve stáří. [13]

2.4.4.1 Finanční plánování krok za krokem

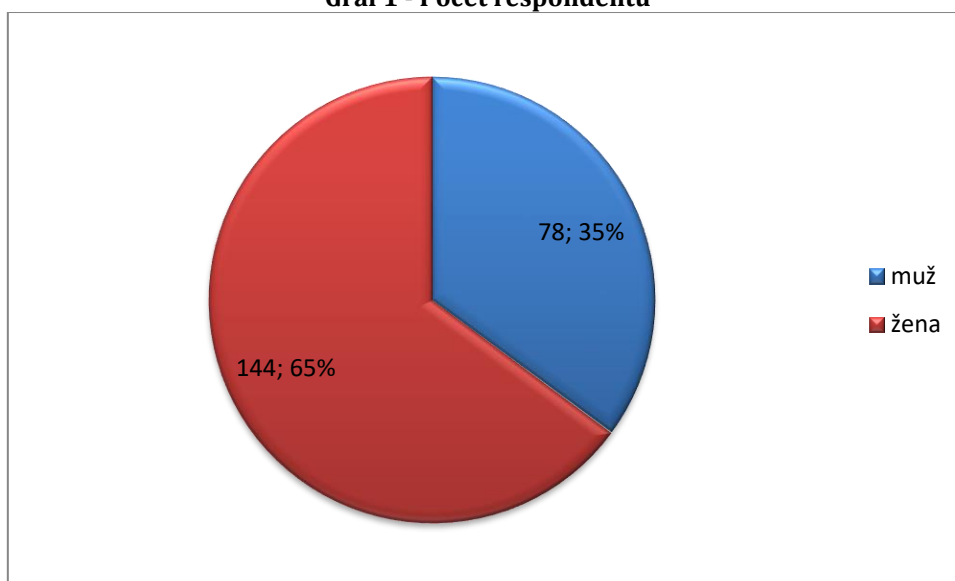
1. Analýza finanční situace: nejdříve se provede analýza současné finanční situace. Zjistíme výši aktiv, závazků, příjmů a výdajů. Pro zjištění čistých aktiv platí, že aktiva – závazky a pro čistý příjem platí příjmy – výdaje.
2. Definice cílů: každý cíl by měl být vymezen s dobou, kdy chcete cíle dosáhnout. Také je nutné si ujasnit priority jednotlivých cílů. Nesmí být opomenuta ani cena cílů.
3. Vytvoření finančního plánu: jde o návrh řešení, která má 3 fáze: stabilizace současné životní úrovně, spoření a investování, úvěrování.
4. Realizace finančního plánu: realizace představuje plnění daného plánu.
5. Monitorování a revize finančního plánu: pravidelná kontrola, zda nedošlo k nějakým změnám.

3 Dotazníkové šetření v oblasti osobních financí

Praktická část bakalářské práce byla provedena pomocí dotazníkového šetření po celé České republice. Dotazníky vyplnilo celkem 222 respondentů ze všech krajů České republiky. Dotazníky byly rozeslány přes internet (pomocí internetového dotazníku) a papírovou formou, ze kterých se mnoho z nich nevrátilo zpět. Všechny odpovědi respondentů byly zpracovávány pomocí tabulek v MS Office Excel. Dotazník bylo možné vyplňovat od ledna 2017 na stránkách www.my.survio.com nebo bylo možné na daný odkaz narazit na sociální síti (školní skupiny na Facebooku), přes kterou odkaz koloval, a to do začátku března 2017.

Z 222 respondentů bylo více žen než mužů. Dotazníky vyplnilo 144 žen a 78 mužů, viz graf č. 1.

Graf 1 - Počet respondentů

Věkové rozdělení respondentů je uvedeno v následující tabulce:

Tabulka 4 - Věkové rozdělení respondentů

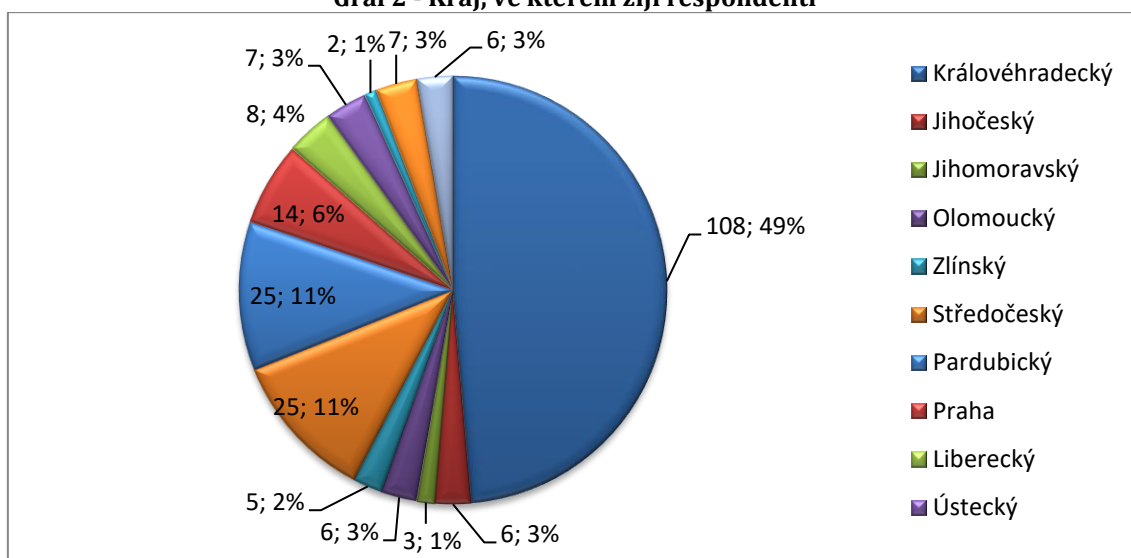
Věk	Počet respondentů
méně než 18	5
18 – 25	146
26 – 40	37
41 – 60	22
60+	12

Z tabulky je patrné, že nejvíce respondentů bylo ve věkové kategorii 18 – 25. Lze jen diskutovat čím to je, ale patrné je, že v tomto věku tráví lidé nejvíce na internetu, proto mohli vyplnit online dotazník. Také hodně lidí v tomto věkovém rozpětí má Facebook, díky tomu si mohli online dotazníku povšimnout. Také to může být ovlivněno školními facebookovými stránkami. Nejméně respondentů je ve věkové kategorii méně než 18. Nejspíše je to tím, že mladí lidé ještě nemají ponětí o financích, nevedou si rozpočet, nemají zájem veřejně vyplňovat dotazník nebo si na sociálních sítích nevšímají jiných věcí, než těch, co je zajímají. Respondenti v kategorii 26 – 40 mají poměrně malé zastoupení. Tito lidé by měli o financích vědět hodně nebo se o finance více zajímat, pokud předpokládáme, že tito lidé již vydělávají peníze a starají se o své rodiny. Překvapila i skupina 60+, která má 12 respondentů. Ani tito lidé se nebojí vyplnit dotazník online. Oslovení respondentů pomocí vybraných kanálů mohlo mít vliv na vyplnění dotazníku.

Ve věkovém rozpětí 18 – 25 se objevilo 25 pracujících a 121 studentů. Z 121 studentů si 34 vydělává na vše sama, 38 financují rodiče a 49 si přivydělává sama, ale zároveň ho financují i rodiče.

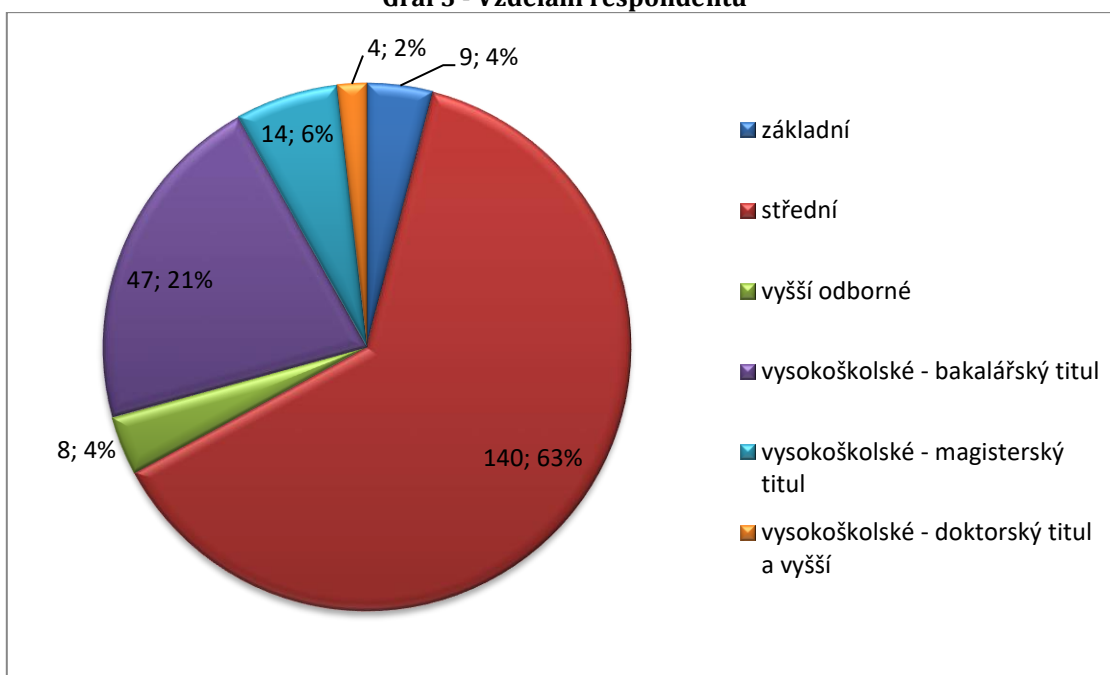
V dotazníkovém šetření se objevili zástupci respondentů ze všech krajů České republiky, viz graf č. 2. Největší procento zaujímá Královéhradecký kraj s počtem 108 respondentů. Bude to tím, že online dotazníkové šetření bylo také šířeno sociálními sítěmi a nejvíce respondentů se objevilo v Královéhradeckém kraji. Středočeský a Pardubický kraj mají stejný počet respondentů 25. Dále je tu kraj Praha s počtem 14. Další kraje jsou reprezentovány malým počtem respondentů, i když dotazník byl šířen po celé České republice, zpětnou vazbu podalo velmi málo respondentů. Liberecký kraj má 8 respondentů, Ústecký kraj a Vysočina 7 respondentů, Moravskoslezský, Olomoucký a Jihočeský mají 6 respondentů, Zlínský kraj má 5 respondentů. Jihomoravský a Plzeňský má nejméně respondentů s počty 3 a 2.

Graf 2 - Kraj, ve kterém žijí respondenti

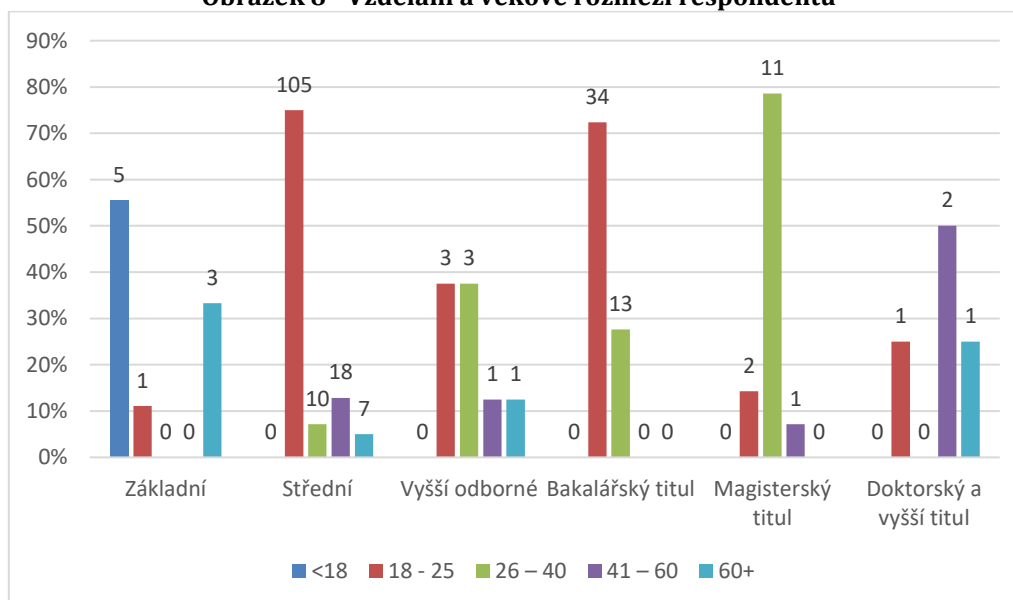
Největší skupinou ze všech respondentů, kteří vyplnili dotazníkové šetření, byli respondenti ze skupiny středního vzdělání a to s počtem 140. Jsou to respondenti středních škol jak s maturitou/bez maturity tak s vyučením/bez vyučení. Je to dáno tím, že dotazníkové šetření bylo rozesláno po vysoké škole na všech fakultách univerzity v Hradci Králové a většina studentů má nejvyšší dosažené vzdělání střední s maturitou. Druhým největším zástupcem je skupina vysokoškolského vzdělání – bakalářský titul s počtem respondentů 47. 14 respondentů, kteří vyplnili dotazník, vystudovalo vysokou školu a má magisterský titul. Zástupců se vzděláním základním bylo 9, vyššího odborného 8 a respondentů s doktorským titulem byli 4. Vzdělání respondentů je uvedeno v grafu č. 3.

Graf 3 - Vzdělání respondentů

V daném vzorku respondentů má 63 % respondentů střední vzdělání, 21 % respondentů má vzdělání vysokoškolské – bakalářský titul. Nejméně respondentů má vzdělání vysokoškolské – doktorský titul (2 %).

Obrázek 8 - Vzdělání a věkové rozmezí respondentů

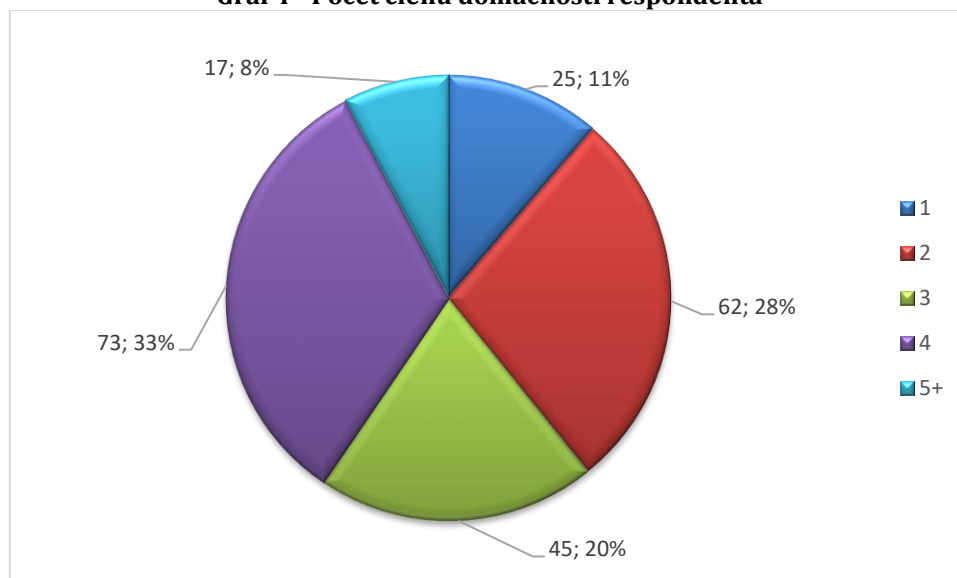

Při porovnání vzdělání a věkového rozmezí respondentů lze vidět, že v kategorii středního vzdělání je více než 70 % respondentů ve věku 18 – 25, to samé platí u vzdělání vysokoškolského – bakalářský titul. U vzdělání vysokoškolského – magisterský titul je největší skupina ve věku 26 – 40 (skoro 80 % respondentů).

Základní vzdělání má více než 50 % respondentů ve věku méně než 18 let. Všechny údaje jsou uvedeny v příloze v tabulce číslo 6.

Na otázku Kolik členů má Vaše domácnost, odpověděli respondenti následovně.

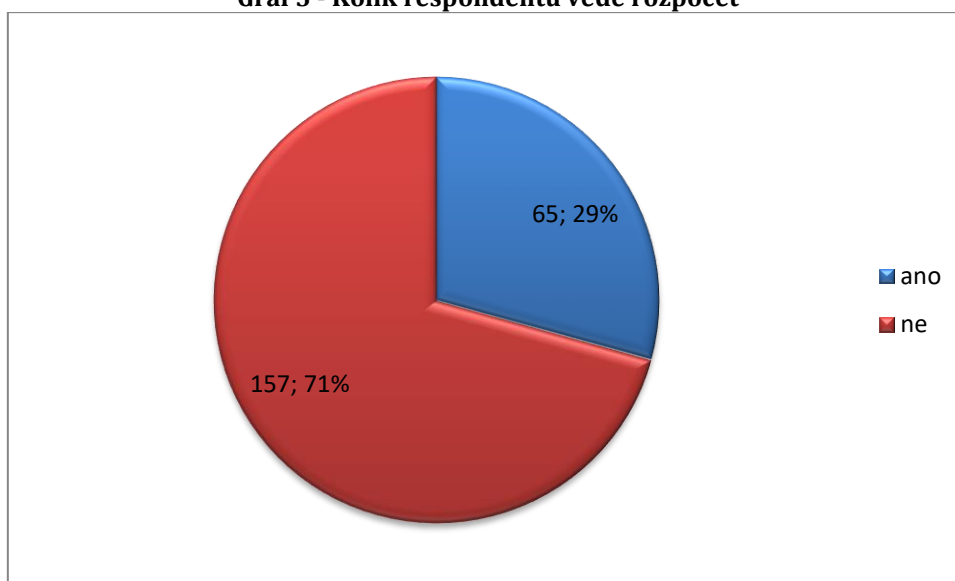
Graf 4 - Počet členů domácnosti respondenta

Nejvíce respondentů (33 %) odpovědělo, že jejich domácnost má 4 členy. Celkem těchto odpovědí bylo 73. Podobné číslo bylo i u dvoučlenných domácností, na tu odpovědělo 62 respondentů. Také poměrně vysoké číslo zaznělo u tříčlenných domácností, kde svou odpověď zaškrtno 45 respondentů. Také na dotazníkové šetření odpovědělo 17 respondentů, kteří žijí v rodině s 5 a více členy. U odpovědi 1 odpovědělo 25 respondentů.

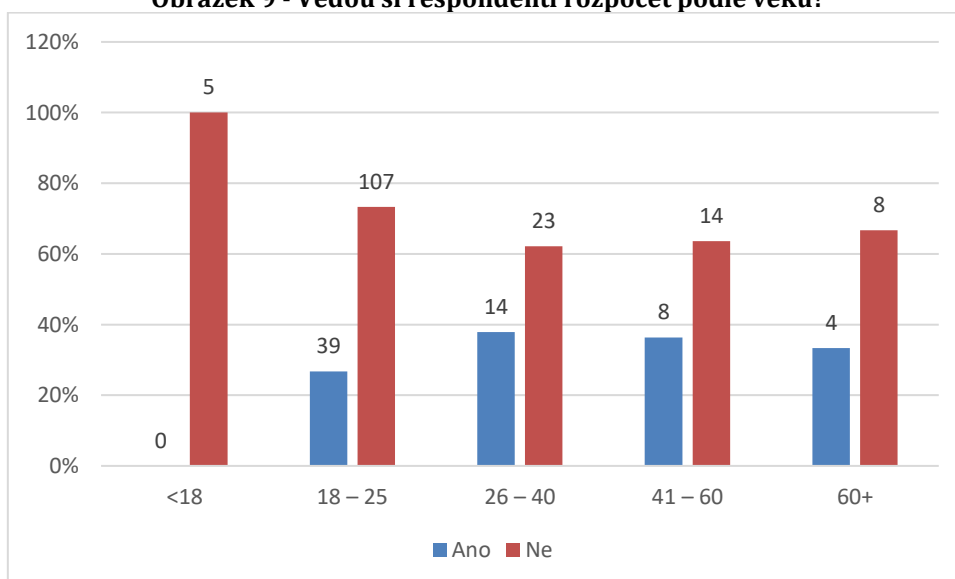
U otázky zda si domácnost vede rozpočet, byly odpovědi velmi překvapující. Většina respondentů odpověděla, že si rozpočet nevede. Rozpočet si vede pouze 65 respondentů, tudíž 157 si rozpočet nevede.

Graf 5 - Kolik respondentů vede rozpočet

V následujícím vzorku respondentů lze říci, že 100 % respondentů ve věku méně než 18 rozpočet nevedou. Rozdíl mezi skupinami 18 – 25 a více let není větší než 10 %. Všechny údaje jsou uvedeny v tabulce číslo 7, která je v příloze.

Obrázek 9 - Vedou si respondenti rozpočet podle věku?

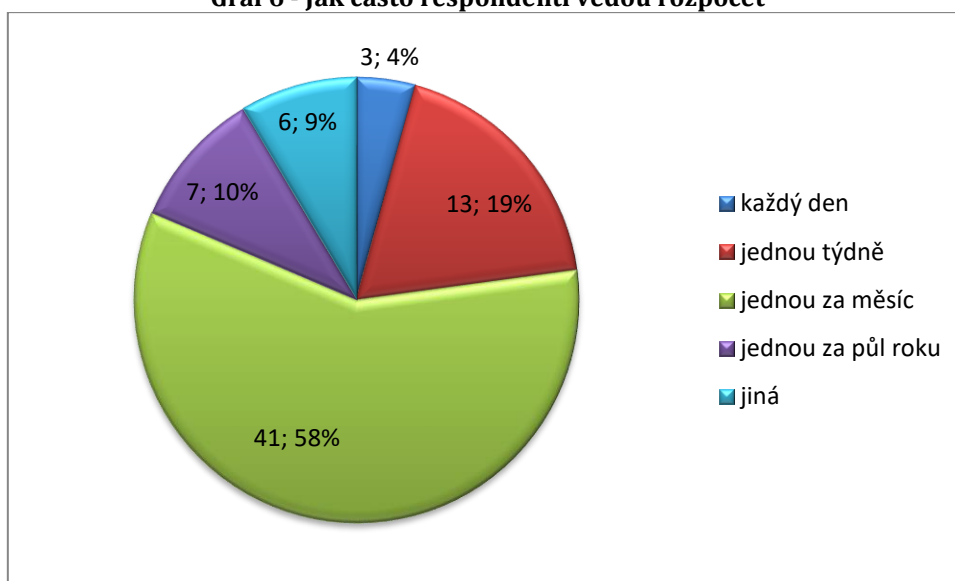

Po kontrole kolikačlenná domácnost si vede rozpočet, bylo z výsledku respondentů zjištěno, že 9 respondentů z jednočlenné domácnosti si vede rozpočet, zatímco 15 respondentů ne. U dvoučlenných domácností 21 respondentů si vede rozpočet a 42 respondentů si ve dvoučlenné domácnosti rozpočet nevede. 17 respondentů z tříčlenných domácností si svůj rozpočet vede a 30 respondentů ze tříčlenných domácností si rozpočet nevede. U čtyřčlenných domácností je vidět největší rozdíl.

60 respondentů si svůj rozpočet nevede a pouhých 14 respondentů si rozpočet vede. Pětičlenné domácnosti nejsou výjimkou i zde většina respondentů si vybrala, že rozpočet nevede, přesněji to bylo 10 odpovědí a 4 respondenti odpověděli kladně. Pokud porovnáme, kdo si sestavuje rozpočet a jaké má vzdělání, ze sebraných odpovědí jsme došli k následujícímu zjištění. Jeden respondent se základním vzděláním si rozpočet sestavuje, zatímco osm respondentů se základním vzděláním rozpočet nesestavují. 30 respondentů se středoškolským vzděláním rozpočet sestavuje a 110 respondentů s téže vzděláním rozpočet nesestavuje. U respondentů s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul je to skoro vyrovnané, 19 respondentů rozpočet sestavuje a 28 rozpočet nesestavuje. 5 respondentů s vyšším odborným vzděláním rozpočet sestavuje a 3 respondenti se stejným vzděláním rozpočet nesestavují. 6 respondentů s vysokoškolským titulem – magisterský titul rozpočet sestavují a 8 respondentů s magisterským titulem rozpočet nesestavuje. Všichni respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul a vyšší odpověděli, že rozpočet sestavují.

Na otázku jak často si sestavují svůj rozpočet, měli odpovědět pouze ti, kteří ho vedou. Odpovědí však přišlo více a to 70. Podle mého očekávání nejvíce respondentů odpovědělo, že si svůj rozpočet sestavují jednou za měsíc. Tuto odpověď zaškrtnulo celkem 41 respondentů. 13 respondentů si svůj rozpočet sestavuje jednou za týden, 7 respondentů si rozpočet sestavuje jednou za půl roku a 3 respondenti si dokonce sestavují rozpočet každý den. V dotazníkovém šetření 6 respondentů zaškrtnulo kolonku jiná a svoji odpověď doplnili do kolonky. 5 z těchto respondentů odpovědělo, že si rozpočet nevede a jeden odpověděl, že si svůj rozpočet vede každých pět minut.

Graf 6 - Jak často respondenti vedou rozpočet

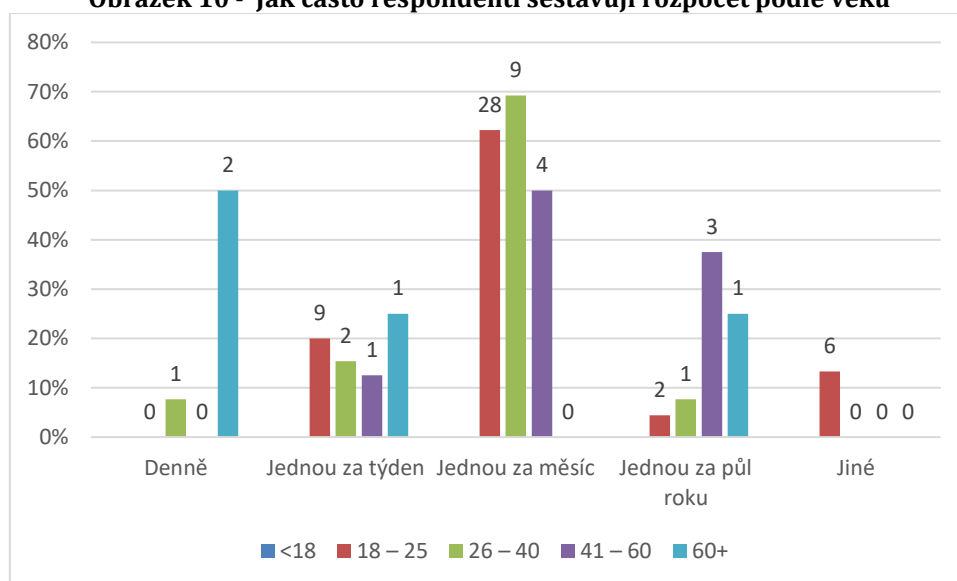

Po porovnání výsledků jak často domácnosti vedou rozpočet, podle toho kolik mají členů v domácnosti, dojdeme ke zjištění, že dva respondenti z jednočlenné domácnosti označili, že sestavují rozpočet denně a jednou týdně. 6 respondentů z jednočlenné domácnosti ho sestavuje jednou za měsíc a dva respondenti svůj rozpočet sestavují jednou za půl roku. 2 respondenti ze dvoučlenné domácnosti sestavují rozpočet každý den, 3 respondenti ho sestavují jednou za týden, 13 respondentů ze dvoučlenných domácností rozpočet sestavují jednou za měsíc, také tři respondenti ze dvoučlenné domácnosti sestavují rozpočet jednou za půl roku. Tříčlenné domácnosti si podle výsledku z dotazníkového šetření sestavují nejčastěji rozpočet jednou měsíčně, tak odpovědělo 11 respondentů, 5 respondentů odpovědělo, že svůj domácí rozpočet sestavují týdně a jeden respondent odpověděl, že ho sestavuje jednou za půl roku. Také u čtyřčlenných domácností byla nejčastěji zaškrtnuta odpověď, že rozpočet sestavují jednou za měsíc. Tuto kolonku zaškrtnulo celkem 9 respondentů. 3 respondenti ze čtyřčlenné domácnosti uvedli, že rozpočet sestavují jednou týdně, jeden respondent dokonce jednou za půl roku a 4 respondenti ze čtyřčlenné domácnosti uvedli kolonku jiná, kde odpověděli, že si svůj rozpočet nevedou a jeden respondent svůj rozpočet vede každých pět minut. U pětičlenných domácností dva respondenti uvedli, že rozpočet sestavují jednou za měsíc, jeden respondent ho sestavuje jednou za týden a dva respondenti uvedli, že rozpočet nesestavují vůbec.

Při bližším zkoumání, jak často si respondenti sestavují rozpočet podle jejich vzdělání, bylo zjištěno, že respondenti se základním vzděláním po jednom odpověděli, že jeden respondent si sestavuje rozpočet jednou za týden a jeden respondent jednou za půl roku. To je docela velký rozdíl. 2 respondenti se středním vzděláním uvedli, že sestavují rozpočet denně, 7 respondentů jednou za týden, 20 respondentů zvolilo odpověď jednou za měsíc a 5 respondentů zaškrtno kolonku jiné, kde nejčastěji odpovídali, že rozpočet nevedou. Respondenti s vyšším odborným vzděláním nejčastěji volili variantu jednou za měsíc, zde byly 3 odpovědi, jeden respondent uvedl, že sestavuje rozpočet denně a jeden respondent jednou za půl roku. Respondenti s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul volili nejčastěji odpověď jednou za měsíc, zde odpovědělo 11 respondentů, 5 respondentů se stejným vzděláním odpovědělo, že sestavují rozpočet jednou za týden, dva respondenti jednou za půl roku a jeden respondent zatrhл políčko jiné. 4 respondenti s vysokoškolským vzděláním – magisterský titul sestavují rozpočet jednou za měsíc a dva respondenti s magisterským titulem jednou za půl roku. 2 respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský a vyšší titul sestavují rozpočet jednou za měsíc, jeden respondent jednou za půl roku a jeden respondent zvolil odpověď jiné, kde uvedl, že rozpočet nesestavuje.

Mezi sebou byly také porovnány odpovědi, jak často sestavují rozpočet a věk respondentů a údaje byly zpracovány do následující tabulky.

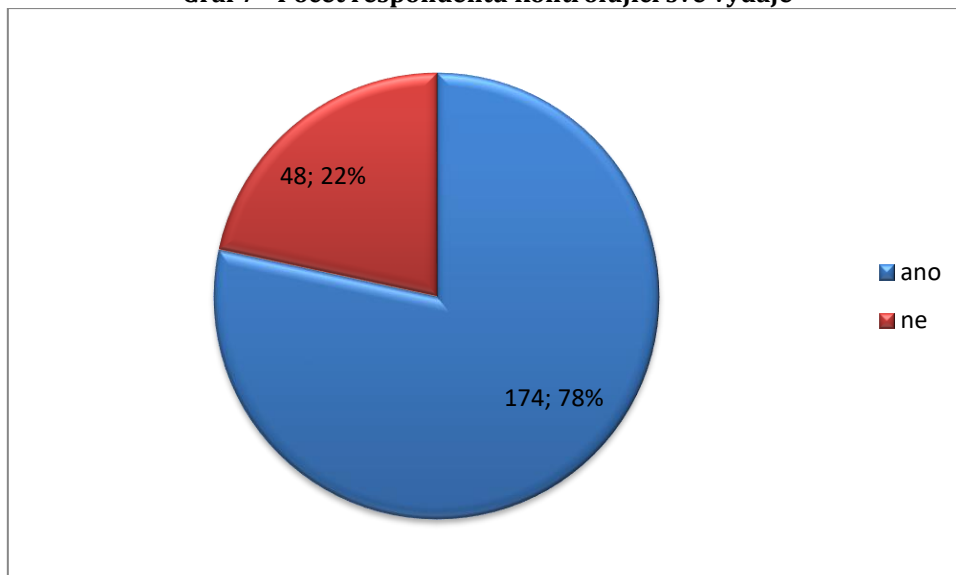
Obrázek 10 - Jak často respondenti sestavují rozpočet podle věku

Z věkové kategorie méně než 18 neodpověděl ani jeden respondent. Nejvíce respondentů odpovídalo, že svůj rozpočet sestavují jednou za měsíc, z těchto respondentů více než 60 % je ve věku 18 – 25, skoro 70 % respondentů ve věku 26 – 40 a 50 % respondentů ve věku 41 – 60. 50 % respondentů, kteří sestavují rozpočet denně jsou ve věku 60 +. Kompletní odpovědi jsou uvedeny v tabulce číslo 8 v příloze.

U otázky, zda kontrolují své výdaje, z 222 respondentů jich 174 odpovědělo, že své výdaje kontrolují. Pouze 48 respondentů zaškrtnulo odpověď, že své výdaje nekontrolují.

Graf 7 - Počet respondentů kontrolující své výdaje

V daném vzorku respondentů lze říci, že 4 respondenti ve věkové kategorii méně než 18 své výdaje kontrolují, jeden respondent ze stejné věkové kategorie uvedl pravý opak, výdaje nekontroluje. Výsledky neodpovídají výsledkům sestavování rozpočtu, většina respondentů odpověděla, že svůj rozpočet sestavují. U skupiny respondentů ve věkovém rozhraní 18 – 25, je extrémní rozdíl. 117 respondentů uvedlo, že své výdaje kontroluje, zatímco 29 respondentů výdaje nekontroluje. 30 respondentů z věkové kategorie 26 – 40 uvedlo, že své výdaje kontroluje a 7 respondentů ze stejného věkového rozmezí výdaje nekontroluje. Většina respondentů z věkové kategorie uvedla, 15 respondentů, že kontroluje své výdaje a jen 7 respondentů uvedlo pravý opak. 8 respondentů s věkem 60+ zaškrtnulo

odpověď, ano kontroluji své výdaje a přesně polovina uvedla, ne nekontroluji své výdaje.

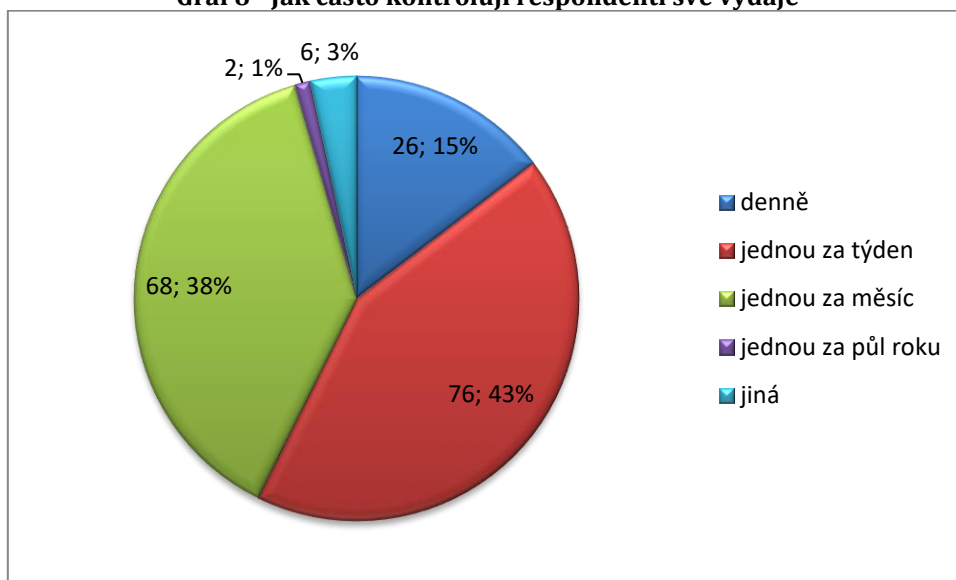
Při porovnání vzorku respondentů, kteří si kontrolují nebo nekontrolují své výdaje s tím, jak respondenti odpověděli na své vzdělání, bylo zjištěno, že 7 respondentů se základním vzděláním kontroluje své výdaje a jen dva respondenti odpověděli opak. Nejvíce respondentů má střední vzdělání a 112 z nich odpovědělo, že své výdaje kontrolují a 28 výdaje nekontroluje. Velká většina respondentů s vyšším odborným vzděláním své výdaje kontroluje, pouze jeden respondent uvedl, že své výdaje nekontroluje. 35 respondentů s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul odpovědělo, že své výdaje kontroluje a jen 12 respondentů se stejným vzděláním své výdaje nekontroluje. 10 respondentů s vysokoškolským vzděláním – magisterský titul, uvedlo kladnou odpověď v rámci otázky, zda kontrolují své výdaje a 4 respondenti odpověděli záporně. Jeden respondent s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul výdaje nekontroluje a tři respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul výdaje kontrolují.

Ve vzorku respondentů z otázky, zda si respondenti kontrolují své výdaje, se ukázalo, že jednočlenné domácnosti si výdaje spíše kontrolují než ne. 19 respondentů z jednočlenných domácností odpovědělo ano a jen 6 odpovědělo záporně. I u dvoučlenných domácností převažovaly kladné odpovědi. 51 respondentů své výdaje kontroluje a pouhých 11 respondentů z dvoučlenných domácností své výdaje nekontroluje. 36 respondentů z tříčlenné domácnosti zaškrtnulo kladnou odpověď, že své výdaje kontroluje a 9 respondentů z tříčlenné domácnosti výdaje nekontroluje. U čtyřčlenných domácností jsme dostali nejvíce odpovědí kladných a to od 56 respondentů, kteří zaškrtnuli, že své výdaje kontrolují a 17 respondentů své výdaje nekontroluje a jsou ze čtyřčlenné domácnosti. 12 respondentů je z domácnosti o 5 a více členech a výdaje kontrolují a 5 respondentů z pěti a více členné domácnosti výdaje nekontroluje. I zde je vidět protipól k tomu, že respondenti sestavují rozpočet.

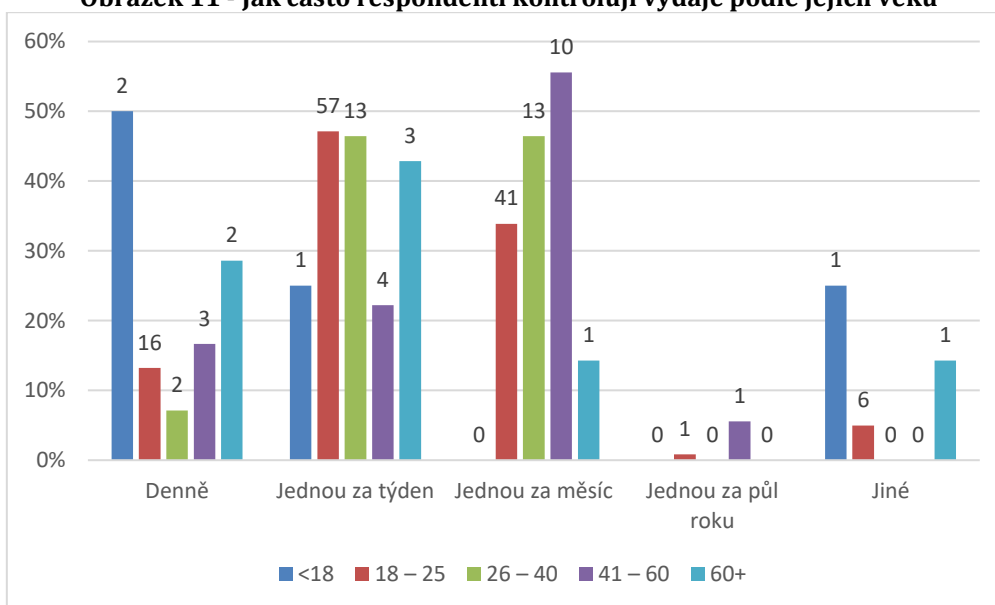
Na otázku, pokud kontrolujete své výdaje, jak často, měli odpovědět pouze ti respondenti, kteří u předchozí otázky zaškrtnuli ano. Odpovědí však přišlo více, místo 174 bylo odpovědí 178. Nejvíce respondentů zaškrtnulo, že si svoje výdaje kontrolují jednou týdně. Tuto odpověď označilo 76 respondentů. 68 respondentů odpovědělo,

že si své výdaje kontrolují jednou za měsíc. Odpověď každý den zaškrtnulo 26 respondentů a 2 respondenti odpověděli, že své výdaje kontrolují jednou za půl roku. Políčko jiná vyplnilo 6 respondentů a 4 z nich odpověděli, že výdaje nekontrolují, jeden, že své výdaje kontroluje každých 5 vteřin a jeden když si vzpomene.

Graf 8 - Jak často kontrolují respondenti své výdaje

Obrázek 11 - Jak často respondenti kontrolují výdaje podle jejich věku

Z respondentů kteří své výdaje kontrolují denně je 50 % respondentů ve věku méně než 18 let a skoro 30 % respondentů ve věku 60 +. Jednou za týden své výdaje kontrolují respondenti ve věku 18 – 25 (47 % z počtu respondentů, kteří výdaje

kontrolují jednou za týden), respondenti ve věku 26 – 40 (46 %) a respondenti ve věku 60 + (43 %). Jednou za měsíc své výdaje kontroluje 56 % respondentů ve věku 41 – 60, 46 % respondentů ve věku 26 – 40 a 34 % respondentů ve věku 18 – 25. 6 % respondentů kontroluje své výdaje jednou za půl roku a jsou ve věku 41 – 60. 25 % respondentů zaškrtili položku jiná, kde uvedli, že výdaje nekontrolují. 14 % respondentů ve věku 60 + zaškrtili položku jiná a uvedlo, že výdaje kontroluje každých 5 minut. Všechny odpovědi jsou zpracovány v tabulce číslo 9 v příloze.

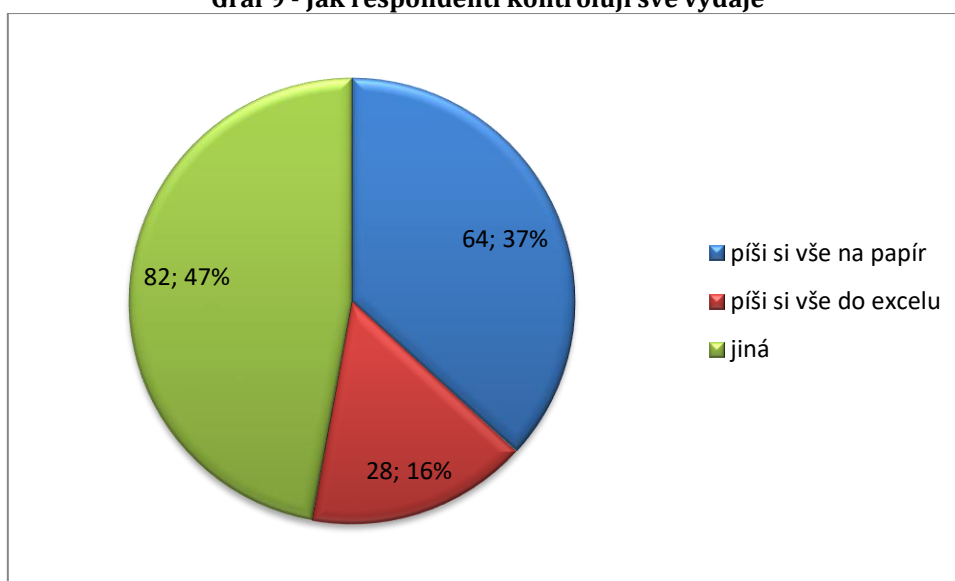
Při porovnání odpovědí jak často kontrolují respondenti výdaje a jaké mají vzdělání, bylo zjištěno, že tři respondenti kontrolují výdaje jednou týdně, další tři respondenti kontrolují výdaje každý den a mají vzdělání základní. Jeden respondent se stejným vzděláním zaškrtil políčko jiné. Respondenti se vzděláním středním nejčastěji kontrolují výdaje jednou za měsíc, pouze o respondenta méně odpověděli, že výdaje kontrolují jednou za týden, zde bylo odpovědí 46. 21 respondentů se stejným vzděláním kontroluje výdaje každý den a tři respondenti zaškrtili políčko jiné. 4 respondenti s vyšším odborným vzděláním kontrolují výdaje jednou za měsíc, další tři respondenti s téže vzděláním odpověděli po jednom, že kontrolují své výdaje každý den, jednou za týden a jednou za půl roku. Respondenti s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul odpověděli následovně: 18 respondentů kontroluje své výdaje jednou za týden, 11 respondentů jednou za měsíc, dva respondenti kontrolují své výdaje každý den a jeden respondent jednou za půl roku. Tři respondenti zaškrtili políčko jiné. 6 respondentů s vysokoškolským vzděláním – magisterský titul své výdaje kontrolují jednou za měsíc a 4 respondenti se stejným vzděláním výdaje kontrolují jednou za týden. Dva respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul kontrolují své výdaje jednou za týden a jeden respondent uvedl, že výdaje kontroluje každých pět minut.

Také byly porovnány jednotlivé domácnosti s výsledky, jak často domácnosti kontrolují výdaje. Jednočlenné domácnosti nejčastěji výdaje kontrolují jednou za týden, zde bylo 7 odpovědí. 5 respondentů z jednočlenné domácnosti kontroluje výdaje jednou za měsíc a 4 respondenti kontrolují výdaje každý den. 25 respondentů kontroluje výdaje jednou za týden a jsou z dvoučlenné domácnosti. 23 respondentů je také z dvoučlenné domácnosti a kontrolují své výdaje jednou za měsíc. 4 respondenti kontrolují své výdaje každý den a jeden respondent zaškrtil políčko jiné.

Od respondentů ze tříčlenných domácností bylo zjištěno, že 18 respondentů kontroluje výdaje jednou za týden, 12 respondentů jednou za měsíc, 4 respondenti každý den a jeden zvolil políčko jiné. Respondenti ze čtyřčlenných domácností nejčastěji odpovídali, že kontrolují výdaje jednou za týden, 24 respondentů. 22 respondentů kontroluje výdaje jednou za měsíc, 8 respondentů každý den a jeden respondent kontroluje výdaje jednou za půl roku. 4 respondenti z pětičlenné a více členné domácnosti kontrolují své výdaje jednou za týden. Stejný počet respondentů odpovědělo, že své výdaje kontrolují jednou za měsíc, tři respondenti kontrolují výdaje každý den a další tři zaškrtnli políčko jiné.

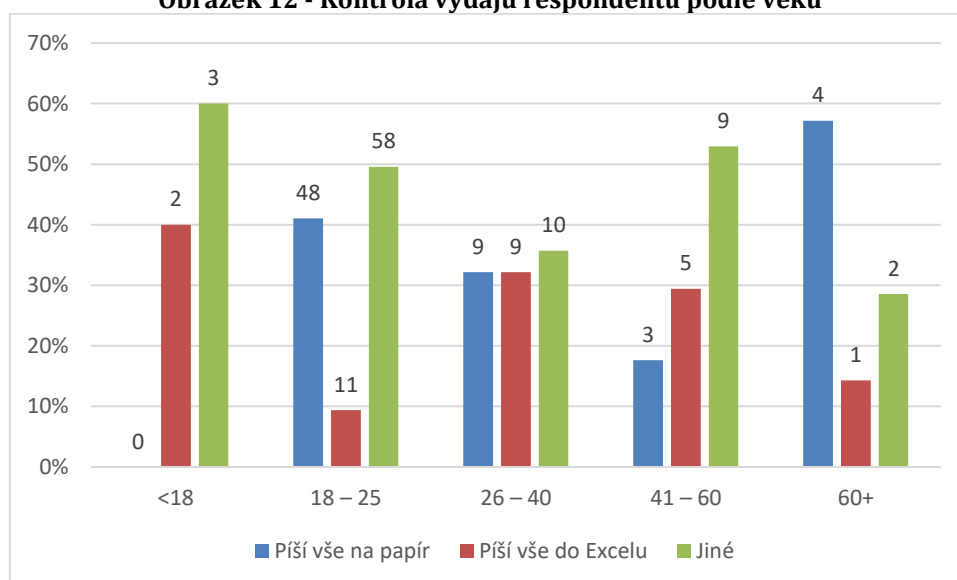
Nejméně respondentů si své výdaje píše do Excelu, tuto odpověď zaškrtnlo pouze 28 dotazovaných. 64 respondentů odpovědělo, že si své výdaje píše na papír a 82 respondentů zaškrtnlo políčko jiné. U této odpovědi se respondenti nebáli rozepsat a napsat jak oni sami své výdaje kontrolují. Většina tedy 22 respondentů si své výdaje kontroluje v internetovém bankovníctví. Další vysoká čísla má kontrola účtu s 16 respondenty, bankovní výpisy s 11 respondenty, 10 respondentů používá mobilní aplikaci, 8 respondentů si své výdaje kontroluje tím způsobem, že si veškeré výdaje pamatuje, 5 respondentů napsalo, že si schovávají účtenky, 3 respondenti se jen dívají do své peněženky, opět 3 respondenti si vedou speciální poznámkový blok, takové jejich domácí účetnictví, 2 respondenti odpověděli různě. Pouze jeden respondent odpověděl, že své výdaje kontroluje pomocí programu RQmoney.

Graf 9 - Jak respondenti kontrolují své výdaje

U jednočlenných rodin jsou výdaje nejvíce sledovány pomocí tužky a papíru, v 41 %. MS Office Excel (dále Excel) a jinou formu používá stejné procento, 29 %. U dvoučlenných rodin je největší zastoupení, 40 %, u jiného sledování. Dále byla v 38 % případů zastoupena písemná forma. U tříčlenných domácností stejným poměrem, 46 %, sledují výdaje na papír a jinou formou. Pouze 9 %, což jsou 3 výskyty, používají Excel. U čtyřčlenných domácností byla v 56 % případů uvedena jiná forma. 29 % používá papír a 15 % Excel. Pětičlenné rodiny měly nejmenší zastoupení, pouze 14 odpovědí. 29 % z nich používá písemnou formu, pouze 1 domácnost Excel a 64 % z nich nekontrolují výdaje ani na papíru ani v Excelu. Při detailním prozkoumání věku respondentů a jakým způsobem kontrolují své výdaje, jak respondenti odpověděli, je uvedeno v tabulce č. 9.

Obrázek 12 - Kontrola výdajů respondentů podle věku

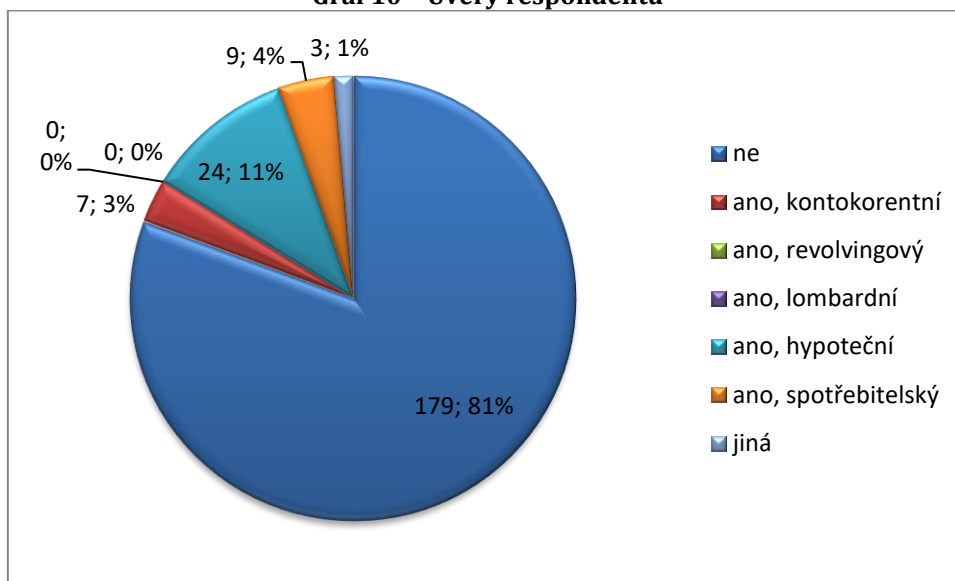
Z věkové kategorie méně než 18 uvedlo 60 % respondentů že na své výdaje využívají aplikaci a 40 % respondentů používá Excel. Respondenti ve věkové kategorii 18 – 25 nevíce (50 % respondentů) označovali odpověď jiné, kde pak uváděli nejčastěji aplikace, internetové bankovníctví, výpis z účtu, svůj blok. 41 % respondentů ve stejném věku na své výdaje využívá papír. Ve věkové kategorii 26 – 40 byly odpovědi podobné 32 % respondentů si vše píše na papír, 32 % respondentů si vše píše do Excelu a 36 % respondentů uvedlo jiné, kde odpovídali, že využívají výpis z účtu internetového bankovníctví nebo aplikace. Respondenti ve věkové kategorii 41 - 60 nejvíce (53 %) ...

zaškrtovali políčko jiné a vpisovali, že mají své bloky jako účetní knihy, používají účtenky, výpisy z účtu nebo internetové bankovníctví. Ve věkové kategorii 60+ 57 % respondentů výdaje píše na papír, 14 % respondentů využívá program Excel a 29 % respondentů odpovídalo jiné. Všechny odpovědi jsou zpracovány v příloze v tabulce číslo 10.

Z předchozího vzorku respondentů lze říci, že respondenti se základním vzděláním výdaje píšou na papír, do Excelu nebo zatrhlí odpověď jiné a uvedli, že se dívají na internetové bankovníctví nebo do peněženky. Přesněji řečeno dva respondenti používají papír, dva respondenti Excel a tři respondenti zvolili jiné. 44 respondentů se středním vzděláním výdaje píše na papír, 14 respondentů používá tabulky v MS Office Excel a 55 respondentů zaškrtovalo jiné a uvedlo, že své výdaje kontrolují v aplikaci, kontrolou běžného účtu, pomocí internetového bankovníctví, účtenek nebo si to pamatují. Respondenti s vyšším odborným vzděláním odpověděli takto, dva respondenti používají na výdaje papír, 4 respondenti výdaje kontrolují v Excelu a jeden respondent uvedl, že kontroluje svůj účet. 13 respondentů s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul uvedlo, že používá na kontrolu svých výdajů papír, 4 respondenti s téže vzděláním výdaje kontrolují v Excelu a 17 respondentů uvedlo jiné, například používají aplikaci, internetové bankovníctví, blok, aj. Dva respondenti s vysokoškolským vzděláním – magisterský titul své výdaje kontroluje pomocí papíru, 4 respondenti výdaje kontrolují v Excelu a další 4 uvedli jiné, například aplikaci nebo internetové bankovníctví. Jeden respondent s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul a vyšší uvedl, že své výdaje kontroluje tak, že si vše píše na papír. Další dva respondenti s téže vzděláním se například koukají na výpis s účtu.

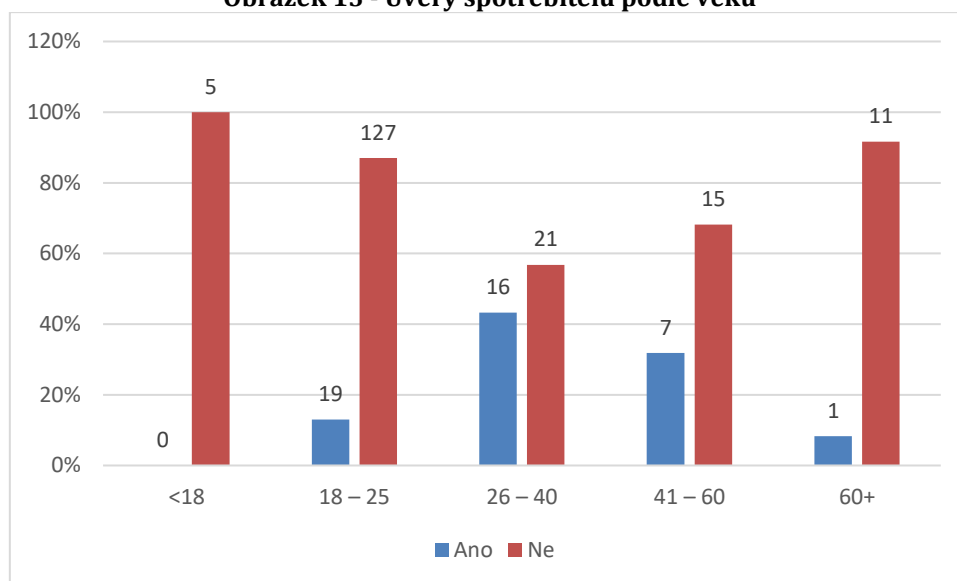
Další otázkou pro respondenty bylo, zda mají úvěry. Nejvíce, tedy 179, respondentů odpovědělo, že úvěry nemají. 24 respondentů má úvěr hypoteční, 7 respondentů má úvěr kontokorentní, 9 respondentů má úvěr spotřebitelský a 3 respondenti zaškrtili políčko jiné. V tomto políčku uvedli 2 respondenti leasing a jeden kreditní kartu. Ani jeden z respondentů si nezvolil úvěr revolvingový a lombardní.

Graf 10 - Úvěry respondentů

Z daného vzorku respondentů lze říci, že ani jeden respondent se základním vzděláním nemá úvěr. 120 respondentů se středním vzděláním také nemá úvěr. Za to 20 respondentů se středním vzděláním úvěr má. Nejčastěji mají úvěr hypoteční tj. 10 respondentů, 6 respondentů má spotřebitelský úvěr, tři respondenti mají kontokorentní úvěr a jeden respondent má leasing. Všichni respondenti s vyšším odborným vzděláním zaškrtnli kolonku ne. U respondentů s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul 32 uvedlo, že úvěr nemá a 15 úvěr má, z toho 9 respondentů má hypoteční úvěr, 4 kontokorentní úvěr a dva spotřebitelský úvěr. 8 respondentů s vysokoškolským vzděláním – magisterský titul úvěry nemá, ale 6 respondentů s téže vzděláním úvěr má. Jeden respondent používá kreditní kartu, jeden respondent má spotřebitelský úvěr a 4 respondenti mají hypoteční úvěr. Dva respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul a vyšší úvěry nemají, další dva respondenti ano, například hypoteční.

Obrázek 13 - Úvěry spotřebitelů podle věku

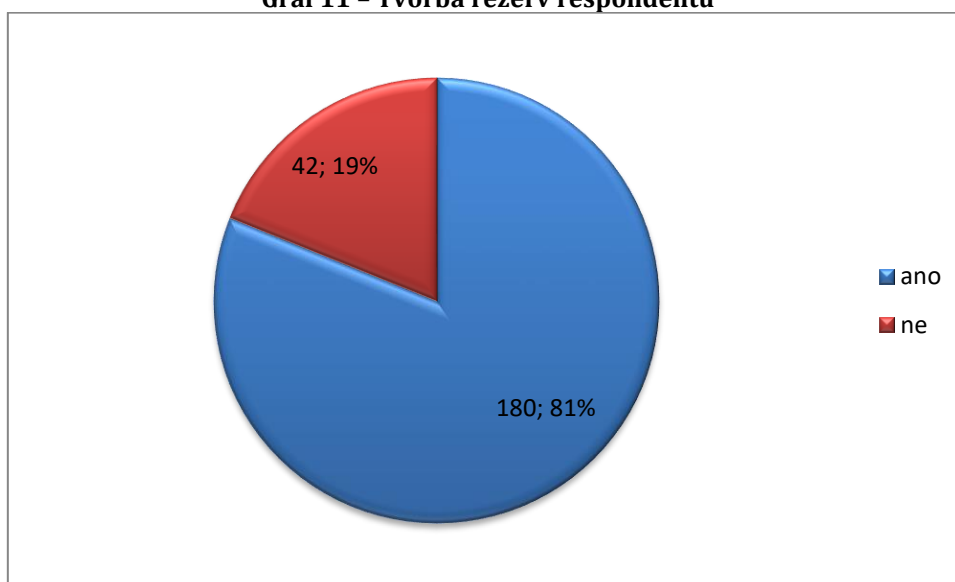

Při porovnání odpovědí zda respondenti mají úvěry a v jakém jsou věku, bylo zjištěno, že více než 50 % respondentů ve všech věkových kategoriích úvěry nemá. 43 % respondentů ve věkové kategorii 26 – 40 a 32 % respondentů ve věkové kategorii odpovědělo, že úvěry mají. Tento trend byl očekáván. Úvěry z důvodů řešení životních situací obvykle používají lidé, kteří začínají řešit jejich osamostatnění od rodičů. Zároveň důchodci se obvykle tolik nezadlužují, jako ekonomicky aktivní obyvatelé. Všechny údaje byly zpracovány v příloze do tabulky číslo 11.

Když byly porovnány odpovědi u úvěrů a kolika členná je to domácnost, bylo zjištěno, že 22 respondentů z jednočlenné domácnosti úvěry nemá a tři respondenti z jednočlenné domácnosti mají spotřebitelský úvěr. 47 respondentů z dvoučlenné domácnosti úvěry nemá a 15 respondentů odpovědělo kladně, kde 11 respondentů má hypoteční úvěr, dva respondenti kontokorentní úvěr, jeden respondent spotřebitelský úvěr a jeden respondent kreditní kartu. Od respondentů z tříčlenné domácnosti máme tyto výsledky: 32 respondentů je bez úvěru, 5 respondentů má kontokorentní úvěr, 7 respondentů má hypoteční úvěr a jeden respondent má spotřebitelský úvěr. 64 respondentů ze čtyřčlenné domácnosti jsou bez úvěru, dalších 9 respondentů také ze čtyřčlenné domácnosti úvěr má. Tři respondenti spotřebitelský úvěr, 5 respondentů hypoteční úvěr a jeden respondent má leasing. Z pěti a více členné domácnosti 14 respondentů odpovědělo záporně a 3 kladně, ti mají například hypoteční úvěr nebo spotřebitelský úvěr.

Odpovědi na otázku, zda si domácnosti tvoří rezervu, nebylo žádným překvapením, když ze všech respondentů 180 odpovědělo, že si rezervu tvoří. Pouze 42 respondentů odpovědělo, že si rezervu netvoří. Můžeme se jen domnívat čím to je, ale odhaduji, že mladí lidé zatím nemají dost peněz, aby si rezervu tvořili. Nebo staří lidé už nemají rezervu na co tvořit.

Graf 11 - Tvorba rezerv respondentů

Z daného vzorku respondentů bylo zjištěno, že dva respondenti ve věku méně než 18 let si rezervu tvoří a tři respondenti téže věku rezervu netvoří. Ve věkové kategorii 18 – 25 118 respondentů rezervu tvoří, zatímco 28 respondentů rezervu netvoří. 31 respondentů ve věkové kategorii 26 – 40 rezervu tvoří a 6 respondentů z téže věkové kategorie rezervu netvoří. Dva respondenti ve věkové kategorii 41 – 60 rezervu netvoří a dvacet respondentů rezervu tvoří. Ve věkové kategorii 60+ 9 respondentů rezervu tvoří, zatímco tři respondenti rezervu netvoří.

Tvorba rezerv respondentů byla porovnána i podle vzdělání respondentů. 5 respondentů se základním vzděláním rezervu tvoří a 4 respondenti v téže věku rezervu netvoří. Respondenti se středním vzděláním ve většině odpověděli kladně, tedy 115 respondentů tvoří rezervu a 25 respondentů se stejným vzděláním rezervu netvoří. Pět respondentů s vyšším odborným vzděláním odpovědělo, že si rezervu tvoří a tři respondenti se stejným vzděláním odpovědělo záporně. Většina respondentů s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul odpovědělo kladně, 38 respondentů si tvoří rezervu, pouze 9 respondentů s téže vzděláním odpovědělo, že si rezervu netvoří. Jeden respondent s vysokoškolským vzděláním – magisterský

titul si rezervu netvoří a 13 respondentů se stejným vzděláním rezervu tvoří. Všichni respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorský titul a vyšší si rezervu tvoří.

Když se podíváme na tvorbu rezerv a na počet členů v domácnosti, zjistíme, že 18 respondentů z jednočlenné domácnosti si rezervu tvoří a 7 respondentů ze stejnočlenné domácnosti rezervu netvoří. U dvoučlenných rodin většina respondentů uvedla, že si rezervu tvoří, uvedlo to přesně 48 respondentů a jen 14 respondentů ze dvoučlenné domácnosti rezervu netvoří. 39 respondentů ze tříčlenné domácnosti zaškrtno kladnou odpověď, 6 respondentů ze tříčlenné domácnosti odpovědělo záporně. Kladně odpověděla i většina respondentů, kteří žijí ve čtyřčlenné domácnosti, tj. 61 respondentů. 12 respondentů ze čtyřčlenné domácnosti odpověděla záporně. 14 respondentů žijících v pěti a více členné rodině odpovědělo, že tvoří rezervu a tři respondenti, kteří žijí ve stejnočlenné domácnosti odpověděli záporně.

V návaznosti na předchozí otázku, byli respondenti dotázáni, jak velkou mají rezervu. Očekávaný počet odpovědí byl 180, ale odpovědí bylo získáno pouze 141. 39 respondentů neodpovědělo.

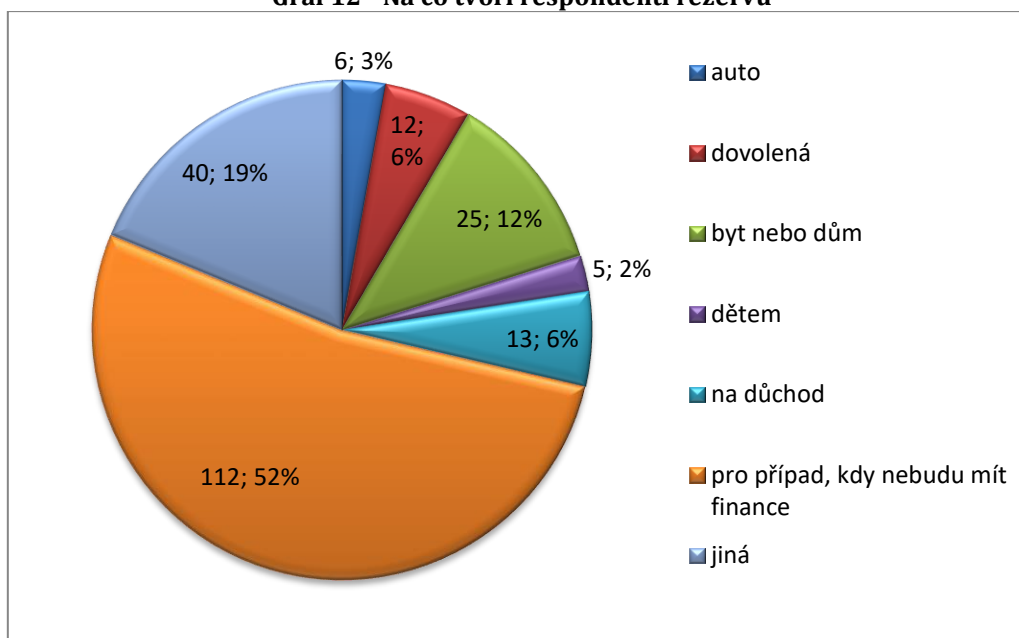
Tabulka 5 - Velikost rezervy respondentů

Rezerva	Počet respondentů
Méně než 100 000 Kč	87
100 000 – 149 999 Kč	24
150 000 – 249 999 Kč	9
250 000 – 499 999 Kč	8
500 000 Kč a více	13

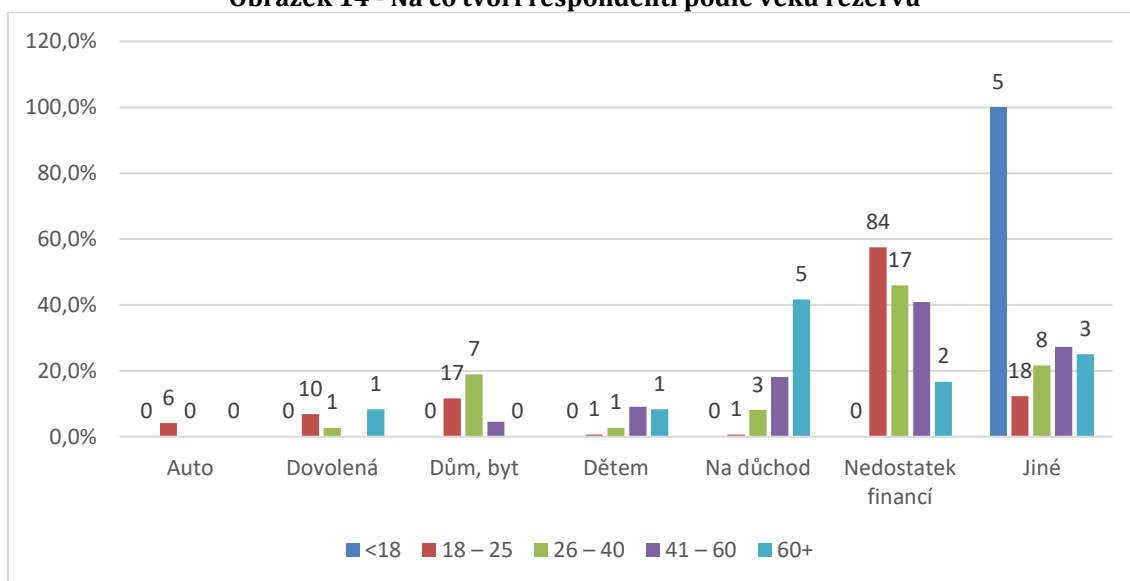
Všechny sebrané odpovědi byly rozděleny do předchozí tabulky. Nejvíce respondentů podle výsledků patří do kategorie méně než 100 000 Kč. Zde se objevovaly odpovědi okolo 50 000 Kč a méně, minimálně se zde objevila částka 60 000 Kč. V kategorii 100 000 – 149 999 Kč se nejčastěji objevovala částka přesně 100 000 Kč. V kategorii 500 000 Kč a více se dokonce objevovaly částky v hodnotách milionů.

S rezervami také souvisí, na co si rezervu domácnosti tvoří. Nejvíce respondentů, tedy 112, odpovědělo, že si tvoří finanční rezervu pro případ, kdyby se v budoucnosti vyskytly problémy a respondenti byli bez peněz. 25 respondentů si šetří na byt či dům, 13 respondentů si šetří na důchod, 12 respondentů si šetří na dovolenou, 6 dotazovaných zaškrtnlo šetření na auto a 5 šetří dětem. Hodně dotazovaných se nebálo zaškrtnout odpověď jiná a dopsat na co si rezervu šetří. Nejvíce odpovědí bylo, že si šetří na vše výše uvedené, na budoucí investice, nečekané výdaje nebo si rezervu netvoří. Objevili se zde také odpovědi jako, že si tvoří rezervu na autoškolu, svatbu, zábavu, Erasmus, opravy nebo jen pro pocit mít dostatek peněz.

Graf 12 - Na co tvoří respondenti rezervu

Obrázek 14 - Na co tvoří respondenti podle věku rezervu

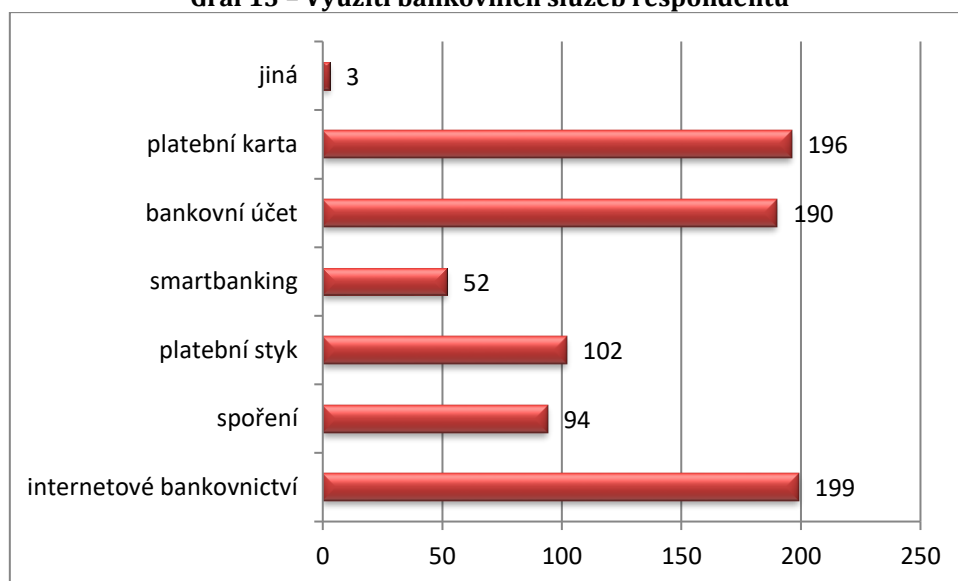
V daném vzorku respondentů, lze říci, že na auto si šetří jen 4 % respondentů z věkové kategorie 18 – 25. Na dovolenou tvoří rezervu nejvíce 7 % respondentů z věkové kategorie 18 – 25. Na byt nebo dům tvoří rezervu nejvíce 12 % respondentů z věkové kategorie 18 – 25. Rezervu pro případ, kdy respondenti nebudou mít finance, tvoří většina respondentů. Tvoří ji 58 % respondentů z věkové kategorie 18 – 25, 46 % respondentů z věkové kategorie 26 – 40, 41 % respondentů z věkové kategorie 41 – 60 a 17 % respondentů z věkové kategorie 60+. Pokud respondenti zaškrtnli políčko jiné, mohli sami uvést, na co šetří. Respondenti ve věkové kategorii méně než 18 uvedli, že šetří na autoškolu, zábavu nebo rezervu nevedou. Respondenti věkové kategorie 18 – 25 nejčastěji uváděli, že tvoří rezervu na vše, co bylo možné zaškrtnout, ale i na Erasmus, svatbu nebo na nečekaný výdaj. Respondenti ve věkové kategorii 26 – 40 uváděli, že tvoří rezervu na investice do budoucna, opravy, všechny položky, které mohli uvést nebo na opravy. Respondenti ve věkové kategorii 41 – 60 a 60+ uváděli většinou, že rezervu netvoří nebo na všechny položky, které šli zaškrtnout. Všechny odpovědi jsou uvedeny v tabulce číslo 12 v příloze.

V daném vzorku respondentů lze říci, že na auto šetří tři respondenti z tříčlenné domácnosti, dva respondenti z čtyřčlenné domácnosti a jeden respondent z pěti a vícečlenné domácnosti. Na dovolenou tvoří rezervu tři respondenti z jednočlenné domácnosti, tři respondenti z dvoučlenné domácnosti, tři respondenti ze tříčlenné

domácnosti, dva respondenti z čtyřčlenné domácnosti a jeden respondent z pěti a vícečlenné domácnosti. Na dům tvoří rezervu tři respondenti z jednočlenné domácnosti, 9 respondentů z dvoučlenné domácnosti, dva respondenti z tříčlenné domácnosti, 8 respondentů ze čtyřčlenné domácnosti a tři respondenti z pěti a vícečlenné domácnosti. Svým dětem do budoucna šetří jeden respondent z jednočlenné domácnosti, jeden respondent z dvoučlenné domácnosti, dva respondenti ze čtyřčlenné domácnosti a jeden respondent z pěti a vícečlenné domácnosti. Na důchod tvoří rezervu jeden respondent z jednočlenné domácnosti, tři respondenti z dvoučlenné domácnosti, 8 respondentů z tříčlenné domácnosti a jeden respondent ze čtyřčlenné domácnosti. Rezervu pro případ, kdy respondenti nebudou mít finance, tvoří i zde většina respondentů. Tvoří si jí 11 respondentů z jednočlenné domácnosti, 30 respondentů z dvoučlenné domácnosti, 21 respondentů z tříčlenné domácnosti, 45 respondentů ze čtyřčlenné domácnosti a 7 respondentů z pěti a více členné domácnosti. Mezi odpověďmi byly i jiné, které mohli respondenti dopsat. Jednočlenné domácnosti psali například, že tvoří rezervu na opravu nebo rezervu netvoří. Dvoučlenné domácnosti uváděly, že mají u sebe rádi peníze, na opravy, svatbu, investice nebo výše uvedené položky. Tříčlenné domácnosti uváděly Erasmus, nečekané výdaje, pro případ nouze nebo, nebože rezervu netvoří. Čtyřčlenné domácnosti uváděly, že tvoří rezervu například na pro zábavu, na všechny položky, které byly uvedeny nebo rezervu netvoří. Pětičlenné domácnosti uvedly, že rezervu tvoří do budoucna nebo na všechny položky, které byly uvedeny.

S financemi souvisí i používání bankovních služeb. I na tento okruh respondenti odpovídali a tentokrát mohli vybrat více než jednu odpověď. Nejvíce respondentů 24 % používá internetové bankovníctví, 23 % respondentů používá platební kartu, stejné procento respondentů používá běžný účet, 12 % respondentů využívá platební styk, 11 % respondentů využívá spoření, 6 % respondentů využívá smartbanking a 0 % respondentů zahrlo jiné. Mezi odpověďmi jiné byly investice, životní pojištění a penzijní.

Graf 13 – Využití bankovních služeb respondentů

Když byly srovnány odpovědi z předešlé otázky s věkem respondentů, většina bankovních služeb je využívána respondenty ve věkové kategorii 18 – 25, dále respondenty ve věkové kategorii 26 – 40, ale i respondenti ve věkové kategorii 41 – 60 využívá více bankovních služeb. Věková kategorie méně než 18 a 60+ tyto služby využívá méně. Respondenti mají u banky spíše jen bankovní účet a používají platební kartu.

4 Shrnutí výsledků

Dotazníkového šetření se zúčastnilo 222 respondentů z celé České republiky. Nejvíce respondentů bylo ve věkové kategorii 18 – 25 let a má bydliště v Královéhradeckém kraji. Většina respondentů bydlí v domácnosti o čtyřech nebo dvou členech. Překvapujícím výsledkem bylo, že více jak polovina respondentů uvedla, že rozpočet nevede, ale více jak polovina respondentů kontroluje své výdaje, které průběžně kontroluje, nejčastěji jednou za týden.

Takřka většina respondentů nemá žádné úvěry v domácnosti a tvoří si finanční rezervu, kterou si šetří pro případ, kdy nebudou mít finance. Což je paradoxem v době, kdy zadlužení roste a spoření klesá. Důvodem může být věkové složení respondentů. Je typické, že si lidé v České republice do 25 let moc nepůjčují peníze. Při bližším zkoumání bylo zjištěno, že nejvíce respondentů se středním vzděláním je ve věkové kategorii 18 – 25, tj. 109 respondentů a s vysokoškolským vzděláním – bakalářský titul, tj. 34 respondentů. Rozpočet si nejvíce sestavují respondenti ve věkové kategorii 41 – 60, 36 % respondentů. Respondenti ve věkové kategorii 18 – 25 jsou hned druzí, 35 %. Ani jeden respondent z věkové kategorie <18 si rozpočet nesestavuje.

Rozpočet si sestavují nejvíce respondenti se vzděláním vysokoškolským – doktorský titul, 100 % a nejméně respondenti se vzděláním základním, 11 % respondentů. Podle členů v domácnosti si rozpočet sestavuje nejvíce respondentů v jednočlenných domácnostech, odpovědělo 38 % respondentů. Nejméně si rozpočet sestavují respondenti ve čtyřčlenných domácnostech, 19 % respondentů. Všechny domácnosti nejčastěji sestavují svůj rozpočet jednou měsíčně. Podle toho v kolikačlenné domácnosti respondenti žijí (jednočlenné, dvoučlenné a jiné) všichni označovali ve velké většině, že svůj rozpočet sestavují jednou za měsíc. I když byl porovnán věk respondentů, i tam si většina respondentů ve věkových kategoriích sestavuje rozpočet jednou za měsíc, to platí i v porovnání se vzděláním respondentů. Svě výdaje nejčastěji kontrolují respondenti se vzděláním vyšším odborným, 88 % respondentů a nejméně respondenti se vzděláním vysokoškolským – magisterský titul, 71 % respondentů. Podle toho v jaké domácnosti respondenti bydlí, nejčastěji své výdaje kontrolují respondenti ve dvoučlenných domácnostech, 82 %

respondentů a nejméně v pěti a vícečlenných domácnostech, 71 % respondentů. Podle svého věku nejčastěji výdaje kontrolují respondenti ve věkové kategorii 26 – 40, 81 % respondentů a nejméně respondenti ve věkové kategorii 60+, 67 % respondentů.

Respondenti, podle toho v jaké bydlí domácnosti, ve všech kategoriích uváděli, že své výdaje nejčastěji kontrolují jednou za týden. Podle toho v jaké jsou věkové kategorii, byly odpovědi odlišné. Respondenti ve věkové kategorii <18 kontrolují své výdaje nejčastěji denně, 67 % respondentů, ve věkové kategorii 18 – 25 kontrolují výdaje jednou za týden, 47 % respondentů, ve věkové kategorii 26 – 40 kontrolují své výdaje jednou za týden nebo měsíc, 46 % respondentů, ve věkové kategorii 41 – 60 kontrolují své výdaje jednou za měsíc, 56 % respondentů a ve věkové kategorii 60+ kontrolují své výdaje jednou za týden, 43 % respondentů.

Domácnosti své výdaje nejčastěji kontrolují pomocí jiných prostředků (aplikace, výpis z bankovního účtu a jiné). Respondenti podle věkové kategorie nejčastěji odpovídali také jiné (internetové bankovníctví, účtenky a jiné), pouze respondenti ve věkové kategorii 60+ odpovídali nejčastěji, že používají papír. Podle vzdělání respondentů byla odpověď jiná nejčastější.

Nejvíce úvěrů mají respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorské studium, 50 % respondentů, respondenti ve věkové kategorii 26 – 40 (43 % respondentů) a respondenti žijící ve tříčlenných domácnostech (29 % respondentů).

Rezervu si nejvíce tvoří respondenti s vysokoškolským vzděláním – doktorské studium (100 % respondentů), respondenti ve věkové kategorii 41 -60 (91 % respondentů) a tříčlenné domácnosti (87 % respondentů).

K otázce, na co si nejčastěji tvoří rezervu, u všech věkových kategorií vítězí jednoznačně odpověď, pro případ, že nebudu mít finance. Tato odpověď byla i nejvyšší, když jsme se podívali, jak respondenti odpovídali, v závislosti v kolika členné domácnosti bydlí.

Nejčastěji používané bankovní produkty jsou bankovní účet, ten používá 23 % respondentů, internetové bankovníctví, používá 24 % respondentů a kreditní karta, kterou využívá 23 % respondentů.

5 Závěry a doporučení

Bakalářská práce se zabývala analýzou Osobních a rodinných financí. Práce byla rozdělena do dvou hlavních kapitol. První kapitola se věnovala osobním financím v oblasti teorie. Zde byl definován pojem peníze, protože jsou důležitým prostředkem v oblasti osobních financí. Peníze byly formulovány a také byly formulovány jeho funkce. Dalším pojmem byly příjmy, které byly rozděleny, vysvětleny a byly popsány jednotlivé zdaňovací položky. Výdaje byly porovnány také. I zde byly výdaje rozděleny a popsány. Dále byla pozornost věnována samotné tvorbě rodinného rozpočtu, jak ho sestavit a jak si poradit s případným přebytkem či deficitem.

Druhá kapitola, praktická část, byla založena na prezentování výsledků dotazníkového šetření. Respondenti byli dotazováni na jednotlivé otázky, na které měli odpovídat. Otázky byly otevřené i uzavřené, a na některé respondenti nemuseli odpovídat.

Spotřebitelům lze doporučovat sestavovat rozpočet, a to alespoň jednou za měsíc. Nezáleží na věku, vzdělání ani počtu členů v domácnosti. Díky pravidelnému sestavování může respondent lépe kontrolovat příjmy a výdaje v domácnosti, má lepší přehled, co si může dovolit a co naopak. S tím souvisí i kontrola výdajů. Lze doporučit výdaje kontrolovat častěji, nejlépe jednou za týden. Respondent má lepší přehled, kolik peněz už utratil a kolik může ještě v budoucnu utratit. Proto je dobré si výdaje poznamenávat, ať už na papír, do tabulek MS Office Excel nebo použít aplikaci na sledování výdajů a rodinného rozpočtu. Zaznamenávání je lépe přehledné a respondent má přehled o svých výdajích. Určitě je doporučováno a i autorka se s tímto názorem ztotožňuje, tvořit si finanční krátkodobé, střednědobé i dlouhodobé rezervy, alespoň trojnásobek měsíčních výdajů. Bude tak více samostatnější a nemusí se bát, že zapomene splácet. Bankovní služby jsou vcelku pomocné, internetové bankovníctví nám slouží i ke kontrole výdajů a příjmů, nemusíme nosit u sebe hotovost.

Data respondentů za věkové skupiny méně než 18 a více než 60 jsou pouze ilustrující vzhledem k tomu, že nebyl získán reprezentativní vzorek dat.

Při budoucím šetření by mohlo být blíže zkoumáno, jaké má respondent příjmy, zda má příjmy jen z běžné činnosti či i další příjmy.

Závěrem autorka za sebe uvádí, že své výdaje kontrolovala již před psaním bakalářské práce a to pomocí tabulek MS Office Excel, kam si píše data, částky a na co byly peníze použity či z jakých zdrojů byly přijaty.

6 Seznam použité literatury

- [1] Dittrichová J. a kol., Základy financí, 2. vyd., Hradec Králové: Gaudeamus, 2014, ISBN: 978-80-7435-409-0
- [2] Polouček, S. a kol., Peníze, banky, finanční trhy, 1. vydání, Praha: C. H. Beck, 2009, ISBN: 978-80-7400-152-9
- [3] Revenda Z. a kol.; Peněžní ekonomie a bankovníctví, 3. vydání, Praha: Management Press, 2012, ISBN: 978-807261-240-6
- [4] Klínský P. a Münch O., Ekonomika 1 pro obchodní akademie a ostatní střední školy, EDUKO, 2013, ISBN: 978-80-87204-67-2
- [5] Klínský P. a Münch O., Ekonomika 2 pro obchodní akademie a ostatní střední školy, EDUKO, 2014, ISBN: 978-80-87204-86-3
- [6] Štohl P. a kol, Maturitní okruhy z účetnictví pro studenty OA a středních škol s výukou účetnictví, 6. upravené vydání, 2013, Pavel Štohl
- [7] Půlpánová S., Komerční bankovníctví v České republice, 1. vydání, VŠE v Praze, Oeconomica, 2011, ISBN: 80-245-1180-1
- [8] Svoboda M. a kol., Základy financí, Masarykova univerzita v Brně – ESF, Brno, 2009, ISBN: 978-80-210-4976-5
- [9] Marková Hana, Daňové zákony 2017, vydání 1, Praha Grada, 2017, ISBN: 978-80-271-0451-2
- [10] Peníze na útěku [online] [cit. 2017-03-15]
URL: <https://www.penizenauteku.cz/>
- [11] Česká národní banka [online] [cit. 2017-03-15]
URL: http://www.cnbprovsechny.cnb.cz/cs/osobni_finance/
- [12] Česká národní banka [online] [cit. 2017-03-15]
URL: http://www.cnbprovsechny.cnb.cz/cs/osobni_finance/investice/
- [13] Česká televize [online] [cit. 2017-03-16]
URL: <http://www.ceskatelevize.cz/porady/10096504703-osobni-finance/video/>
- [14] Ministerstvo financí ČR [online] [cit. 2017-03-16]
URL: <http://www.psfv.cz/cs/rodinne-finance/rozpocet>

- [15] Český statistický úřad [online] [cit. 2017-03-11]
URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/9-prijmy-a-vydaje-domacnosti>
- [16] Český statistický úřad [online] [cit. 2017-03-11]
URL:
<https://www.czso.cz/documents/10180/48780853/32019816gr09.pdf/a62ec7f8-1d01-46b9-89b6-b549d837fa3f?version=1.2>
- [17] Ministerstvo pro místní rozvoj ČR [online] [cit. 2017-03-16]
URL: <https://www.mmr.cz/cs/Uzemni-a-bytova-politika/Bytova-politika/Statistiky-Analyzy/Statistiky-z-oblasti-bytove-politiky>
- [18] Česká národní banka [online] [cit. 2017-03-17]
URL: <http://www.cnb.cz/docs/ARADY/HTML/index.htm>
- [19] Český statistický úřad [online] [cit. 2017-03-11]
URL: <https://www.czso.cz/csu/czso/vydani-a-spotreba-domacnosti-statistiky-rodinnych-uctu-2016>

Osobní a rodinné finance

Dobrý den :),

věnujte prosím několik minut svého času vyplnění následujícího dotazníku :)

Vaše pohlaví:

- muž
- žena

Jaký je Váš věk?

- méně než 18
- 18-25
- 26-40
- 41-60
- 60+

Pokud jste vybrali 18-25, jak vyděláváte své peníze?

- studuji, financuji mě rodiče
- studuji a pracuji zároveň
- studuji, pracuji a přispívají mě rodiče
- pracuji

V jakém kraji bydlíte?

- Královéhradecký
- Pardubický
- Praha
- Středočeský
- Liberecký
- Vysočina
- Moravskoslezský
- Plzeňský
- Ústecký
- Jihočeský
- Jihomoravský
- Olomoucký
- Zlínský

Jaké je Vaše nejvyšší dosažené vzdělání?

- základní
- střední (s vyučením/bez vyučení, s maturitou/bez maturity)
- vyšší odborné
- vysokoškolské - bakalářský titul
- vysokoškolské - magisterský titul
- vysokoškolské - doktorský titul nebo vyšší

Kolik členů má Vaše domácnost?

- 0
- 1
- 2
- 3
- 4
- 5+

Vedete si rozpočet?

- ano
- ne

Pokud jste v předchozí otázce odpověděli ano, jak často ho sestavujete?

- každý den
- jednou týdně
- jednou za měsíc
- jednou za půl roku
- Jiná

Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

Kontrolujete své výdaje?

- ano
- ne

Pokud kontrolujete své výdaje, jak často?

- denně
- jednou za týden
- jednou za měsíc
- jednou za půl roku
- Jiná

Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

Pokud kontrolujete své výdaje, jakým způsobem?

- píše si vše na papír
- píše si vše do excelu
- Jiná

Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

Máte úvěry?

- ne
- ano, kontokorentní
- ano, revolvingový
- ano, lombardní
- ano, hypoteční
- ano, spotřebitelský
- Jiná

Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

tvoríte si finanční rezervy?

- ano
- ne

Kolik je přibližně Vaše rezerva?

Zbývá 250 znaků

Na co tvoříte "hlavní" rezervu?

- auto
 - dovolená
 - byt nebo dům
 - dětem
 - na důchod
 - pro případ, kdy nebudu mít finance
 - Jiná
- Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

Jaké využíváte bankovní služby?

- internetové bankovníctví
 - spoření
 - platební styk
 - smartbanking (mobilní aplikace)
 - bankovní účet
 - platební karta
 - Jiná
- Napište odpověď

Zbývá 100 znaků

Tabulka 6 - Věkové rozmezí a vzdělání respondentů

Vzdělání	<18	18 - 25	26 - 40	41 - 60	60+	Celkem
Základní	5	1	0	0	3	9
Střední	0	105	10	18	7	140
Vyšší odborné	0	3	3	1	1	8
Bakalářský titul	0	34	13	0	0	47
Magisterský titul	0	2	11	1	0	14
Doktorský a vyšší titul	0	1	0	2	1	4
Celkem	5	146	37	22	12	222

Tabulka 7 - Vedou si respondenti rozpočet podle věku?

Věk	Ano	Ne	celkem
<18	0	5	5
18 - 25	39	107	146
26 - 40	14	23	37
41 - 60	8	14	22
60+	4	8	12
Celkem	65	157	222

Tabulka 8 - Jak často respondenti sestavují rozpočet podle věku

Věk	Denně	Jednou za týden	Jednou za měsíc	Jednou za půl roku	Jiné
<18	0	0	0	0	0
18 - 25	0	9	28	2	6
26 - 40	1	2	9	1	0
41 - 60	0	1	4	3	0
60+	2	1	0	1	0

Tabulka 9 - Jak často respondenti kontrolují výdaje podle jejich věku

Věk	Denně	Jednou za týden	Jednou za měsíc	Jednou za půl roku	Jiné
<18	2	1	0	0	1
18 - 25	16	57	41	1	6
26 - 40	2	13	13	0	0
41 - 60	3	4	10	1	0
60+	2	3	1	0	1

Tabulka 10 - Kontrola výdajů respondentů podle věku

Věk	Píše vše na papír	Píše vše do Excelu	Jiné
<18	0	2	3
18 – 25	48	11	58
26 – 40	9	9	10
41 – 60	3	5	9
60+	4	1	2
Celkem	64	28	82

Tabulka 11 - Úvěry spotřebitelů podle věku

Věk	Ano	Ne	Celkem
<18	0	5	5
18 – 25	19	127	146
26 – 40	16	21	37
41 – 60	7	15	22
60+	1	11	12
Celkem	43	179	222

Tabulka 12 - Na co tvoří respondenti podle věku rezervu

Věk	Auto	Dovolená	Dům, byt	Dětem	Na důchod	Nedostatek financí	Jiné
<18	0	0	0	0	0	0	5
18 – 25	6	10	17	1	1	84	18
26 – 40	0	1	7	1	3	17	8
41 – 60	0	0	1	2	4	9	6
60+	0	1	0	1	5	2	3
Celkem	6	12	25	5	13	112	40

Univerzita Hradec Králové
 Fakulta informatiky a managementu
 Akademický rok: 2016/2017

Studijní program: Ekonomika a management
 Forma: Prezenční
 Obor/komb.: Finanční management - německý jazyk (fm-p-n)

Podklad pro zadání BAKALÁŘSKÉ práce studenta

PŘEDKLÁDÁ:	ADRESA	OSOBNÍ ČÍSLO
Floriánová Aneta	Rakov 37, Markvartice - Rakov	I14558

TÉMA ČESKY:

Osobní a rodinné finance

TÉMA ANGLICKY:

personal and family finances

VEDOUcí PRÁCE:

Ing. Libuše Svobodová, Ph.D. - KE

ZÁSADY PRO VYPRACOVÁNÍ:

Cílem práce je analyzovat osobní a rodinné finance na základě výsledků dotazníkového šetření.

Osnova:

1. Úvod
2. Osobní finance
3. Dotazníkové šetření v oblasti osobních financí
4. Shrnutí
5. Závěr
6. Seznam zdrojů

SEZNAM DOPORUČENÉ LITERATURY:

Podpis studenta: Floriánová

Datum: 18. 4. 2017

Podpis vedoucího práce: Libuše Svobodová

Datum: 18. 4. 2017